מעריב
השבועון לתיירות, רכב
ולאוהבים לחיות.
גליון מס. 125
כ'ח בטבת תשמ"ח, 11.1.88
כמה מן הרגעים
הטובים והנעימים בחיים
קורים רק פעם אחת ביום
...קפה הבֹּקר
...המים החמים במקלחת
...חולצה רעננה ומגוהצת
וההנאה העילאית שיש לך
מגילוח בג'ילט -
כל כך חלק, נח ונעים,
עד אשר אתה מצטער,
שצריך לחכות עוד 24 שעות
עד לגילוח הבא...
הצטרף למליונים הרבים
ברחבי העולם
אשר הפכו את
סכיני הגילוח של ג'ילט,
לנמכרים ביותר.
Gillette®

Black & Decker
בלאק אנד דקר

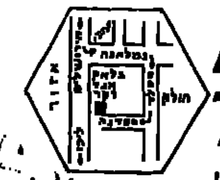

היצרן הגדול בעולם לכלי עבודה חשמליים

נציגים בישראל: פאור הרדוור בע"מ

ניתן לרכוש ישירות במחסן המכירות הארצי

חולון-רח' הסדנה 26 איזור התעשיה, טל. 03-807711

ימי הפתיחה: בימים ראשון עד חמישי בשעות 08.00-17.00

מקום חניה מובטח!

המחירים בתוקף עד 31.1.88

מחיר מבצע מחירים נוספים

937 השואב הוולל!	H-551	D-162

937 השואב הוולל!

שואב האבק שכבש את אירופה ואת ארה"ב! הנשק האישי בעבודות הבית. שואב אבק על מטען חשמלי ללא חוט חשמל! קל, קומפקטי, נוח ומתאים לכל הבית.

מחיר מבצע 20x6 ש"ח

H-501

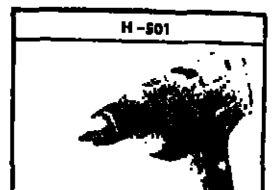

מקדחה רוטטת (מטיש) 10 מ"מ, מהירות אחת 3000 סל"ד, הספק W330 בידוד כפול.

מחיר מבצע 16x6 ש"ח

H-551

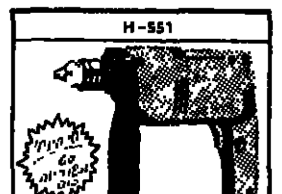

מקדחה 10 מ"מ רוטטת W350 לעבודות כלליות. בדוד כפול, ידית אחיזה הנחנת לשינוי של 360° והמאפשרת יצוב ואיזון מקסימאלי תחת עומס, עיצוב מרשים!

מחיר מבצע 20x6 ש"ח

D-162

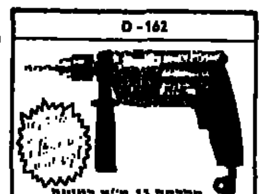

מקדחה 13 מ"מ רוטטת (מטיש), 2 מהירויות, W550 בדוד כפול, מתאימה לכל האבזרים!!!

מחיר מבצע 40x6 ש"ח

P-59-21

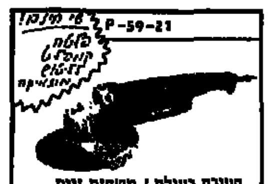

הטובה בעולם! משחזת זוית "9 W1800, לעבודה מאומצת ביותר. מתאימה לחיתוך אבן, מתכת וכן לחשוח וליטוש מיש ומוזאיקה. כלי ללא מתחרים. המשחזת היחידה בעולם עם בולם זעזועים.

מחיר מבצע 65x6 ש"ח

DN-330

משור סרט קומפקטי אפשרויות ניסור מגוונות לבנוחותר. שולחן ניסור בגודל 310X360 מ"מ הניתן לחטיה עד 45°. מהירות 180 מ' לדקה.

מחיר מבצע 150x6 ש"ח

DN536S

שי מיוחד 4 משוריות

הטוב מסוגו! החדש והמשור של שנות ה-2000 משור אנכי מתכוונן (עם תנה) בעל ביצועים מעולים עם תנה עליון ומכוון את המשור בכיוונים הרצויים לחיתוך ללא צורך לחזיז את המשור! מתאים לכל סוגי החומר עץ, מתכת, פלסטיק.

מחיר מבצע 50x6 ש"ח

WM536

שולחן העבודה המתקפל של שנות ה-2000. אוראלי במיוחד לבעלי מקצוע לעבודות חוץ ולחובב המקצועי. השולחן בעל שפע של אפשרויות.

מחיר מבצע 60x6 ש"ח

DW-1251

משור זרוע מגדל 40 ס"מ (1 פוח) לעבודה מאומצת ביותר! 2800 סל"ר בדקה, 380 מ"מ חיתוך בזוית של 280-1.90 מ"מ בזוית של 45°! אפשרויות וביצועים בלתי מוגבלים! תוצרת דירולט הטוב והנמכר בעולם!!!

מחיר מבצע 400x6 ש"ח

DN-402

משור עצים חשמלי "12 בדוד כפול, W1300, מתאים במיוחד לכריתת עצים לחסקה ולגנן חובב, קל, נוח ובטוח בתפעול.

מחיר מבצע 70x6 ש"ח

GS400

גוזם גדר-חי (מזמרה חשמלית) בידוד כפול, אורך להב "16. הספק W400. מעצור מיוחד לבטיחות. קל, קומפקטי ונוח לתפעול.

מחיר מבצע 60x6 ש"ח

P-80-18

"הפטישון" בעל התכונות הבאות: יכולת קידוח מרחומת בבטון עד 20 מ"מ. "ורכיונוי "אלקטרוני "אפשרות להתקנת איזמל שפיץ ותפסנית "מרומים בביצועיו "מרשים באיכותו!!!

מחיר מבצע 80x6 ש"ח

R4

מכסחת דשא חשמלית. בדוד כפול, הספק W400. הגלגלים ניתנים לכיוון לפי גובה הדשא. קוטר חיתוך הסכין "12.

שי חינם 16 מטר כבל מאריך

מחיר מבצע 60x6 ש"ח

P63-07

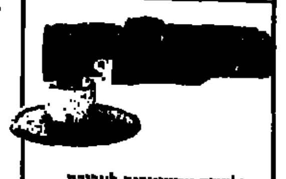

מלטשת אקסצנטרית לעבודה בפחים 2 מהירויות 6000/8000 סל"ד W400.

מחיר מבצע 75x6 ש"ח

SR-300

משור עגול "7/4 עם להב וידיה W1020, בדוד כפול! יכולת ניסור של עד 7 ס"מ עובי עץ וכן יכולת הרכבה דסקיות מיוחדות לחתוך ברזל ואבן!

מחיר מבצע 60x6 ש"ח

C410R

מקדחה/מברג נטענת על סוללות 10 מ"מ מהירות אחת. הריכוונית

מחיר מבצע 40x6 ש"ח

DW280

משור גורונג 250 מ"מ (1-מזח) תוצרת דירולט. הכלי הטוב והחזק מסוגו! ביצועים מדהימים, שפע של אפשרויות. 2850 סל"ד!

מחיר מבצע 150x6 ש"ח

MOF-96 (ראוטר)

מכרסם W800 לעבודה מאומצת, בדוד כפול, 22,000 סל"ד ביצועים מרשימים. כולל מוביל וצריה.

מחיר מבצע 80x6 ש"ח

מבחר מוצרים נוספים ב-6 תשלומים

כלים לבית שואבי אבק וכלים לגינה

937	שואב אבק נטען כולל מטען	20x6	ש"ח
938	שואב אבק נטען זמן פעולה כפול + אביזרים	30x6	ש"ח
9610/9620	שואב אבק לסכנית כולל אביזרים	16x6	ש"ח
H561	מקדחה רוטטת 10 מ"מ 380 ואט + ידית אחיזה צדדית	20x6	ש"ח
H564	מקדחה רוטטת 10 מ"מ דרכיונית, 400 ואט	40x6	ש"ח
D182	מקדחה רוטטת 13 מ"מ 2 מהירויות, 550 ואט	40x6	ש"ח
C410R	מקדחה/מברג נטענת 10 מ"מ דו כיוונית	40x6	ש"ח
SD-170	מלטשת תנמיר רחב משטח 93x185 מ"מ	25x6	ש"ח
DN536S	משור אנכי מתכוונן (עם תנה) 330 ואט	50x6	ש"ח
8102	מרסס צבע חשמלי לעבודות ממושכות	50x6	ש"ח
SD-227	משור עגול "5⅜, 550 ואט	45x6	ש"ח
SD-66	מכרסם נגרים + מוביל וצריה, 500 ואט	50x6	ש"ח
SD-1600	אקדח חום חשמלי להורדת צבע ממשטחי עץ	40x6	ש"ח
WM536	שולחן עבודה מתקפל לעבודות מגוונות	60x6	ש"ח
D964/D2712	אביזר משור עגול להרכבה על מקדחה	12x6	ש"ח
D986	אביזר משור אנכי להרכבה על מקדחה	15x6	ש"ח
D2704	אביזר מלטשת תנמיר להרכבה על מקדחה	10x6	ש"ח
D2000/D2002	כן אנכי (מסגד) למקדחה	20x6	ש"ח
D939	אביזר מלחציים להרכבה על כן למקדחה	8x6	ש"ח
R4	מכסחת דשא חשמלית 400 ואט	60x6	ש"ח
T1	מכסחת חשמלית-רחפת, 800 ואט	75x6	ש"ח
GS400	גוזם גדר חי-מזמרה, אורך הלהב "16	60x6	ש"ח
D606	גוזם שולים לסיום חלקות דשא עם חוט ניילון	40x6	ש"ח
DN402	משור שרשרת חשמלי "12, 1300 ואט	70x6	ש"ח

כלים לבעלי מלאכה ותעשיה

P58-21	משחזת זוית "9 לעבודה מאומצת ביותר 1800 ואט	68x6	ש"ח
P65-02	משחזת/מלטשת זוית "9 לעבודה מאומצת 950 ואט	55x6	ש"ח
13ML2P	מקדחה רוטטת 13 מ"מ 2 מהירויות, 620 ואט	65x6	ש"ח
P25-21	מקדחה רוטטת 13 מ"מ ידית ארוכה 720 ואט	70x6	ש"ח
P85-20K	מקדחה/מברג נטענת 10 מ"מ חיכונית	80x6	ש"ח
P80-18	פטישון אלקטרוני דרכיוני, 600 ואט	80x6	ש"ח
P63-03	מלטשת תנמיר לעבודה מאומצת	65x6	ש"ח
P63-07	מלטשת אקסצנטרית לפחחים 2 מהירויות, 400 ואט	75x6	ש"ח
LEM/LUM	מלטשת/מוליטר זוית לפחחים לעבודה מאומצת	80x6	ש"ח
SR500E	מלקטת מרט "3 אלקטרוני + מיכל אוסף 1000 ואט	80x6	ש"ח
MH690	מלטשת סרט "4, 100 מ"מ + מיכל אוסף	100x6	ש"ח
SD-760	מקצוע חשמלי לעבודה מאומצת	75x6	ש"ח
P73-03/G2702	מברג חשמלי חיכוני 10 מהלכים לעבודה מאומצת	100x6	ש"ח
DN418	אקדח סיכות ומסמרים חשמלי אלקטרוני, 1800 ואט	80x6	ש"ח
MOF96	מכרסם נגרים + מוביל וצריה 800 ואט	80x6	ש"ח
MOF177	מכרסמים נגרים + מוביל וצריה 1800 ואט	150x6	ש"ח
SR300	משור עגול "7⅛ כולל להב ודיה, 1000 ואט	60x6	ש"ח
P38-02	משור עגול "9⅛ לעבודה מאומצת ביותר, 1800 ואט	100x6	ש"ח
ZN-1350	שולחן למשור עגול	50x6	ש"ח
SR210PE	משור אנכי אלקטרוני, 550 ואט	80x6	ש"ח
P64-01	מספרים לחיתוך פח ופלדה עד 2.5 מ"מ	120x6	ש"ח
P80-36	פטיש חציבה הפוך ומסתובב עד 38 מ"מ, 760 ואט	500x6	ש"ח
P32-02	משור גרונג "14 לחיתוך ברזל, 2000 ואט	150x6	ש"ח
DW1251	משור זרוע מגדל 40 ס"מ 1 פוח תוצרת דירולט	400x6	ש"ח
DW1753	משור זרוע מגדל 60 ס"מ 3 פוח תוצרת דירולט	650x6	ש"ח
DN330	משור סרט 310x360 מ"מ + מוביל חוצץ	150x6	ש"ח
DW250	משור גרונג 250 מ"מ לעץ ופלסטיק תוצרת דירולט	150x6	ש"ח
SD0150	מכשיר להשחזת מסוריים	1500x6	ש"ח

אריזה ומשלוח על חשבוננו! טלפון: 03-807711

למחזיקי כרטיסי ויזה וישראכרט
הזמנות ישירות בטלפון: 03-807711

קרקע-אויר - צוות אחד

קח לידיך את המחר!
רכוש תעודת טכנאי
ומקצוע טכני תעופתי
בביה"ס הטכני של חיל האויר
בחיפה ובבאר שבע

פרטים והרשמה: בכל לשכות הגיוס
ובדואר צבאי 02348/א-ש
טלפונים: 03-234735 03-693800

אסולין ביטוחים

חברת ביטוח
ארדט בע"מ

מרכז הוד קרית מלאכי, 08-582228

מברכים את
יו"ר המועצה המקומית
יוסי ונונו
את
תושבי קרית מלאכי והסביבה
ונבחרי המועצה ועובדיה,
לרגל מלאת 40 שנה
למדינת ישראל
ו-38 שנה לקרית מלאכי

פנויים פנויות שימו לב!
הבדידות גוברת - בכל שחולפות השנים
צלצלו עוד היום: 052-450927

ט י פ

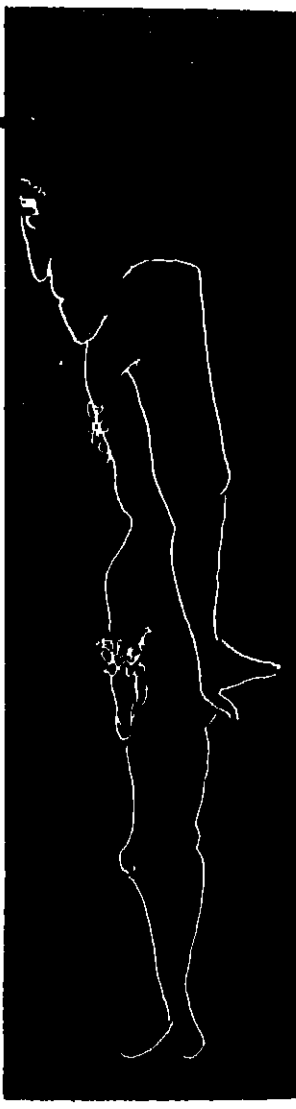

גיל העמידה הוא מכה מתחת לחגורה, כה אמר איציק ממבורש. זה המוטו לספר רישומיו של שמואל בונים שכותרתו גיל העמידה. כוונת המוטו והכותרת מתבררת מרישום שפאר את ההזמנה להרמת כוסית לרגל הוצאת הספר.

גבר לעניין
גליון מס. 125
כ"ח בטבת תשמ"ח, 11.1.88

עורכת:
תהילה עופר

עריכה גראפית: אורלי אנשל

מזכירת מערכת: ציפי לוי
טלפון: 03-439111/439242

מודעות: גילה שניידר
סימה בללי
טלפון: 03-439474

כל הזכויות שמורות ל"מעריב"

בשער: אחת מיאמניות הקרב של המזרח הרחוק, מתוך הספר בשם זה שיצא זה עתה בעברית, בהוצאת אורהב. מגי קרב נוספים, בעמוד 12 ומשחק־משחק בעמודי האמצע.

אז מה אם יש לושפם?

■ חברי המזכירות של הדור הצעיר במפד"ל נפגשו עם ראש הממשלה יצחק שמיר. אחד מהם, תושב שדרות, שיבח את הליכוד על קידום אנשים כמו השר משה קצב וח"כ דוד מגן. עם זאת, תמה, מדוע העלה המערך ברשתו את עמיר פרץ, ראש מועצת שדרות, ואילו הליכוד לא מצא מועמד מהעיירה, לקישוט רשימתו לכנסת הבאה. שמיר: אנו נותנים עדיפויות להתנחלויות על־חשבון עיירות הפיתוח? שקר ועלילה. בליכוד יש שורה ארוכה של אנשים שצמחו בעיירות, לא רק קצב ומגן. אז נכון שלמערך יש עמיר פרץ, אבל אינני יודע מה הוא יועיל למערך. אולי הוא מדבר יפה ויש לו גם שפם גדול... – הוסיף והשאיר מקום לניחוש המשך.

בלי פרוסטטה, חד־לשון כדגיל

■ ניתוח הערמונית שעבר השר עזר וייצמן לא צינן את רוח הקרב שלו: אני יושב בכורסה, קורא ספרים ומרגיש חובה להגיב על מה שקורה פה, אמר לגבר, שביקר אצלו בבית החולים. והגיב: התחמקות הממשלה מדיון יסודי במצב בשטחים – איוולת; אני חרד לגורל היחסים עם מצרים; המתרחש בשטחים – טירוף מערכות, טירוף הדעת. זמן קצר לאחר הניתוח שוחח בטלפון עם ראש הממשלה יצחק שמיר וממלא מקומו שמעון פרס. שרים, דווקא מהליכוד, דרשו בשלומו. מעטים מאד באו לביקור חולים, ביניהם מפקד חיל־אוויר האלוף אביהו בן־נון, וידידו הוותיק, הפירסומאי אליעזר זורבין. עייזר ממשיך גם להתחשבן. הקרבן התורן הוא מרדכי ציפורי. הגיע לאוזני עייזר שציפורי אמר כי אילו היה לו 10% מהשכל שיש לו, לציפורי, לא היה נדחק לשוליים. זו היתה הצתה מאוחרת על דברי וייצמן, כשציפורי היה סגנו במשרד הבטחון. לא נורא שאין לו, לציפורי, מספיק שכל – צוטט אז עייזר – לי יש מספיק שכל בשביל שנינו. ועכשיו: אינני יודע מדוע הוא גומל לי

רעה תחת טובה. הרי אני עשיתי ממנו סגן שר במשרד הבטחון. אבל כבר אמר מארק טוויין שמי שנולד שוטה, חייב לשאת זאת כל חייו – סיכם.

בחרות־לשון שלא קהתה בגלל ניתוח הפרוסטטה. ומה שלומו השבוע מתוכנן לשוב לפעילות מלאה.

הבהלנו את רפסנג'ני?

■ לפני שנתיים יצתה בת־קול מרמת־אביב והצליחה להבהיל את

האשמי עלי רפסנג'ני, יו"ר הפרלמנט האירני. שבוע לאחר נעילת הוועידה בנושא המהפיכה האירנית, במרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה באוניברסיטת תל־אביב, פרסם היו"ר סידרת מאמרים בג'ומהוריה איסלמי המופיע בטהרן והביע דאגה עמוקה על זה ש"בוועידת השדים הציוניים לומדים אוייבי המהפיכה את תולדות השיעים". שנתיים נתנו לרפסנג'ני להירגע ועכשיו שוב הולכים להבהיל אותו. באותה מסגרת, בכנס שאירגנו כאן כן עתה ד"ר דוד מנשרי וד"ר יואל קרמר, דנים בימים אלה ב"המהפיכה האירנית והעולם הערבי". ואם לא די באיום הציוני, בוועידה משתתף הפעם גם נציג מתורכיה, שבודק איך פועל "ייצוא המהפיכה", שמא יתפרץ מבעד לשערי ארצו.

טיפ־טיפים

■ עיניים שלי ■ תפילת הנוקקים לרופאי עיניים: אנא, עשה שלא תתפשט מגיפת המעצרים שהתחילה עם פרופ' יצחק בן־סירא מבייליסון שהורשע בשבוע שעבר בענייני קרניות ונמשכה עם מעצרו של פרופ' משה לזר מאיכילוב בענייני מסים.

■ איכה טעינו? ■ גברת אחת לא יכלה לעצום עין בלילות עד שטילפנה לגבר: איך־איך־איך יכולת לכתוב שחוג תגר הוא של יוצאי בית"ר והוא הרי של יוצאי אצ"ל? ואיך־איך־איך יכולת לכתוב שח"כ מיכאל דקל אמר למזר ולסגור את הישיבה כי צריך לרוץ לכבוש מחדש את יפו ביום המהומות, והרי זו לא היתה ישיבה אלא מסיבת חנוכה? נא לתקן – ומיד! הנה, גבר מתקן: אצ"ל. מסיבה.

■ רק בליל הכלולות ■ שלא תתפלאו אם לראש דאגותיו של מיכאיל גורבצ'וב תעלה מצוקת הדיור בברית המועצות. כשבחר בו כאיש השנה, גילה השבועון טיים כי אחרי ליל הכלולות עם ראיסה, כששניהם היו סטודנטים, המשיכו לגור בנפרד במשך מספר חודשים, כי לא השיגו דירה. בליל הכלולות פינו להם החברים חדר אחד במעונות ואחר כך חזר מישה למגורי הבנים וראיסה – למגורי הבנות.

■ לחוצים בזמן ■ מדוע נדחתה ההצגה הראשונה של נתג, ציירת, שהיתה אמורה להתקיים בשבוע שעבר? כי שני השחקנים היו כל־כך לחוצים ורחוקים זה מזה, עד שלא הספיקו לעשות חזרה גנראלית. תהילה מרון הופיעה בחיפה באהבה מאוחרת של הקאמרי והפרטנר שלה אהוד שתר הופיע בברווז הבר"א בתיאטרון באר־שבע ובגלל העומס נדחתה ההצגה, תרומת כ"ש לחג המחזה המקורי. השבוע – בכורה.

■ שיא האמון ■ כדי להמחיש את אמונו בשאול (צ'יקי) אבטלרוד, שנגמל מסמים, מוטי בהדב, שכתב וביים את ההצגה סנג'ר (עבד, בעגת בתי הכלא) בתיאטרון החבית שלו – הוא לא רק נתן לצ'יקי להיות מנהל ההצגה ולשחק בה. מוטי גם מפקיד בידי הנגמל את כרטיס האשראי שלו, לרבות מספר הקוד, ומבקש ממנו להוציא לו כסף מהאוטומט. אחרי 30 הצגות במחנות צה"ל ובבתי־סוהר, מתחיל עכשיו סנג'ר להופיע לפני הקהל הרחב.

"מיליון וחצי התיירים שבאו לישראל בשנה האחרונה – מספר שיא – התרשמו לא רק מהשירותים בבתי־המלון שבהם שהו ומהמסעדות, אלא מכל אחד מכם, ולכן חובה עלינו לשמור על רמת־שירות גבוהה". נאום שר התיירות והמשפטים אברהם שריר בטקס חלוקת תעודות אדיב ישראל 87 מטעם תנועת עם יפה – עם אחד. 542 בעלי עסק קיבלו תעודות הוקרה על יחס אדיב כלפי לקוחותיהם וביניהם, מועדון מטיילי מעריב. בירכה יו"ר התנועה נעמי שרמי ובשם השותפים למבצע מנכ"ל "ישראכרט" אמנון מדר ומנכ"ל איגוד לשכות המסחר צבי עמית. בשם מקבלי התעודות הודה משה לרר, נציג מעריב, (בתצלום, מקבל את התעודה מידי השר שריר). בחלק האמנותי הופיעה להקת הזמר צליל מהרצליה והזמרת רבקה זוהר. (צילום גרי אברמוביץ')

ארוחות־צהריים עיסקית ב־17 שקל בלבד

אווירה רומנטית אמיתית

בשישי־שבת: הופעת הזמר האיטלקי־נינו

במסעדת "בוקרסט" סעודות באווירה רומנית קסומה. התבשילים והמעדנים המיוחדים: מרק צ'ורבה, האיקרא הביתית, הממולאים עם הממליגה, גולש רומני מעודן, אנטריקוט בקר 350 גר'!! וכן מאכלים מזרחיים מכל הסוגים: שיפודי קבב, שישליק, סלטים וממולאים מיוחדים.
ערוכים למענך ע"י מטבח רומני ואירופאי מעולה בהנהלת סימון ומרקו מרומניה. צלילי מוסיקה רומנית ע"י להקה צוענית משלימים הנאה ובילוי בלתי נשכחים.

ליווי פסנתרן, אמנים ותזמורת – ערב־ערב. מתקבלות הזמנות לאירועים חגיגיים.

CONTINENTAL BUCAREST

שד' חן 52, ת"א, טל' 262922, פתוח יום־יום רצוף 12.00–24.00.

באן, ממש באן, 4 ימים ו־4 לילות

ב־125 ש"ח *

תוכלו להעביר 4 ימים ו־4 לילות של חופשה מהנה שעליה חלמתם
במלון
הולידיי טבריה
עם מועדון־לילה מפואר ושלל תכניות מגוונות, בריכת שחיה, מועדון בריאות, סאונה, ג'אקוזי, מתקנים רבים, מטבח עשיר ומגוון בטעמים פיקנטיים.
טלפון: 067-21901-2-3

★ המחיר כולל דמי שירות, לא כולל מע"מ
★ כולל חגים

ספרית מעריב – ספרים מבית טוב

בתו יורם קניוק מיטבו

קצין בכיר במילואים מגלה שבתו היחידה נעלמה בהשאירה רק סימני־דרך מסתוריים ומבולבלים...
על מסע החיפושים הנואש... על מערכת היחסים הסבוכה...
על רגע חשבון הנפש... על חיי השקר...

בקש עכשיו בחנויות ובספריות מעריב: תל־אביב: דרך פ"ת 72א' חיפה: בן־יהודה 29 באר־שבע: קק"ל 90

יש מוצא מהקור

קר. חיילים, מתיישבים, מטיילים בחרמון. קר. חיילים, מתיישבים, מטיילים בלילות במדבר. קר. אומרים: קור זה בריא. האמנם? תמיד? מה שרצית לדעת על התנהגות בקור, בפרק מתוך מדריך חדש להישרדות ולתושיית קיום.

מאת ד"ר יאיר שפירא וד"ר יורם אפשטיין

תיפקוד מלא ונכון של כל מנגנוני הגוף מחייב מישרע מצומצם של טמפרטורות גוף, בתחום הצר שבין 36–38.5 מעלות צלסיוס. חריגה מתחום זה כרוכה בפגיעה תיפקודית, הגוברת ככל שתגדל החריגה. עליית טמפרטורת הגוף מעל 42 מעלות, או ירידתה מתחת ל–33 מעלות, גורמות הידרדרות מהירה, העלולה להסתיים במוות תוך זמן קצר.

מאזן החום בחשיפה לקור

כעל כל גוף, פועלים גם על האדם חוקי חילוף החום, החום עובר ממקום חם אל קר ממנו בשלוש צורות יסוד: הולכה, קרינה והסעה. הדרך העיקרית לאיבוד חום מאסיבי מהגוף בתנאי קור היא ההולכה – צורת מעבר חום מגוף חם יותר לחם פחות, כאשר קיים ביניהם מגע צמוד. אין לדרך זו משמעות רבה, שעה שהאדם הולך או עומד וכאשר רגליו מוגנות היטב (שטח המגע עם עצמים אחרים קטן אז, וכולל את כפות הרגליים בלבד). אך היא הופכת משמעותית ביותר שעה שהאדם שוכב על הקרקע הקרה. מהירות איבוד החום תלויה, במצב זה, במידת הבידוד שמעניקים הבגדים.

לעומת איבוד החום בצורות שנמנו לעיל, קיים יצור חום בתוך הגוף עצמו – הוא החום המטאבולי, שמקורו בתהליכי חימצון של תרכובות אורגאניות. הנצילות הכללית של התהליכים הביוכימיים היא כ–20%–25%, ולפיכך רוב האנרגיה המצויה בתרכובות הללו הופכת לחום.

ככל שעולה רמת חילוף החומרים, מגדיל הגוף גם את קצב יצור החום – אולם השפעתו המעשית של זה קטנה. אם נניח, למשל, שקצב חילוף החומרים הבסיסי היומי, של אדם בגודל ממוצע, הוא 1,500 קילו־קלוריות – לא תתבטא תוספת של 20% אלא ב–300 קילו־קלוריות ליום בלבד. לעומת זאת, אפשר לגרום לעלייה ניכרת ביותר בקצב חילוף החומרים הכללי, על ידי הגברת הפעילות הגופנית. לדוגמא: אדם הצועד במהירות של כ–5 ק"מ במישור, מייצר כ–300 קילו־קלוריות בשעה, לעומת 70 בעת מנוחה – כלומר, צריכת האנרגיה בפעילות זו גבוהה פי ארבעה מאשר במנוחה. בריצת שדה מייצר האדם 700–800 קילו־קלוריות לשעה, השווים לעלייה בשיעור של פי עשרה מרמת צריכת האנרגיה בזמן מנוחה. אפשר, איפוא, לסכם ולומר, כי רמת הפעילות הגופנית מכריעה בקביעת קצב יצור החום בגוף. לא אחת, בעת חשיפה לקור ולמרות העייפות, יקבע לפיכך המשך ביצוע מאמץ גופני – התורם כמויות חום גבוהות – את גורלה של חשיפה זו: אנשים, שביצעו פעילות גופנית מתמדת תוך כדי היחשפותם לקור, ניצלו – בעוד חבריהם, "שישבו לנוח", קפאו למוות!

מכל האמור לעיל ברור, כי הגנתו הטבעית של הגוף, מפני קור ומפני ירידת הטמפרטורה שלו עצמו (בנוסף, על העלאת קצב חילוף החומרים על ידי פעילות גופנית) תיתכן בשתי דרכים: א) הגדלת יצור החום; ב) הקטנת איבודו.

א. הגדלת יצור החום

על תנאי קור מגיב הגוף בצמרמורות. שרירי העור פועלים בקצב מהיר, והפעלתם עשויה להגביר את יצור החום אפילו פי חמישה מזה הנוצר במנוחה. אולם, בעת ובעונה אחת עם הגידול ביצור החום חל גם גידול במידת פיזורו – מהסיבות הבאות: הצמרמורות גורמת לתנועת אוויר סביב הגוף, ושכבות אוויר, שכבר התחממו ומשמשות כמבודד, מסולקות ובמקומן באות שכבות אוויר קר. בעת צמרמורת אין האדם יכול להצטנף ולהקטין את שטח המגע שלו, ולפיכך מביאה הצמרמורת להגדלת שטח הגוף, הבא במגע עם אוויר קר. היא גורמת להרחבת כלי הדם ההיקפיים ולהגדלת קצב איבוד החום באמצעותם. החום, המתהווה בעקבות הצמרמורת, נוצר קרוב מאוד לעור, – וכך מתפזר מיד חלקו הגדול כלפי חוץ. הצמרמורת הריהי, איפוא, מנגנון בלתי יעיל – בנוסף להיותה מתישה ועלולה לגרום מוות, אם היא נמשכת שעות רבות.

ב. הקטנת איבוד החום

לצורך הבנת מנגנון זה, נחלק את גוף האדם למרכז ולהיקף. כידוע, יצור החום עיקרו באזור המרכז השרירים, הכבד, הכליות וכיו"ב, בעוד פיזורו חל בהיקף (עור, תת־עור). בידודו של ההיקף מן המרכז יגרום לשמירת חום המרכז, לקירור ההיקף ולהקטנת איבוד חום הגוף. בידוד זה נעשה על־ידי שכבות העור ותת־העור. שכבת הבידוד – המורכבת מעור ותת־עור – נפרצת, בתנאי נוחות אקלימית, על־ידי מעבר הדם מן המרכז אל כלי הדם ההיקפיים. הדם משמש כחומר מתווך־מסייע, המעביר כמויות חום ממרכז הגוף אל היקפו, מעלה את טמפרטורת ההיקף והופך את העור למקרין חום. בעת החשיפה לקור נחסמות פרצות אלו על־ידי היצרות מירבית של כלי־הדם, העשויה להקטין את זרימת כלי־הדם ההיקפיים כדי 2% מהרגיל. מגרעתו של מנגנון זה היא בכך, שההיקף מופקר על חשבון הצלת המרכז. עקב אספקת דם לקויה גדל בהדרגה הנזק להיקף, מופיעים סימנים של אספקת דם בלתי מספקת לעור וגדלה הסכנה של קפיאת קצוות (כפות הידיים והרגליים, אוזניים ואף). הבידוד והיצרות כלי־הדם עשויים לפיכך למנוע ירידה מסוכנת של טמפרטורת הגוף בתנאי ש"עומס הקור" אינו גדול מדי.

התמוטטות המנגנונים

שעה שעוצמת הקור גדלה מעבר ליכולת האיזון על־ידי מנגנוני־התיקון, נוצר מאזן חום שלילי. כתוצאה מכך מתחילה טמפרטורת הגוף לרדת בקצב המוכתב על־ידי שיעור המאזן השלילי, כאשר יורדת טמפרטורת־הגוף מתחת ל–33 מעלות צלסיוס, מופיעה "נקודת השבירה". קצב חילוף־החומרים של הגוף יורד, עקב הירידה בפעילות חילוף־החומרים בטמפרטורות נמוכות. כך הופך מאזן החום שלילי יותר וגורם להגברת קצב ירידת הטמפרטורה. נוצר, איפוא, מעגל קסמים – המסתיים במוות, אלא אם חלה התערבות מבחוץ. המוות הריהו תוצאה של פגיעה

רב־מערכתית, כשהגורם הישיר נעוץ לרוב בנזק למערכת העצבים המרכזית, ללב ולמערכת הנשימה.

הגנה מלאכותית

מנגנוני־ההגנה הפיסיולוגיים של האדם, השרוי במנוחה ומצויד בכמות מספקת של מים, מסוגלים להגן עליו מפני פגיעות־חום לזמן בלתי־מוגבל. אין הדבר כך בפגיעות־קור: כמתואר לעיל, אין המנגנונים הפיסיולוגיים מסוגלים להתמודד לבדם בקור – ועל האדם להשתמש באמצעים חיצוניים, כמו אספקת חום ממקור חיצוני (הסקה) או בידוד הגוף מהשפעת הקור על־ידי לבוש.

איקלום לקור

מנגנוני־ההגנה מפני קור אינם מפותחים אצל אדם שאינו רגיל לתנאי קור. מסתבר, שבעת חשיפה חוזרת לקור, בתנאים שווים, מתמעט הפסדו של חום־הגוף. הדבר בא לידי ביטוי בטמפרטורות גבוהות יותר של העור, הגפיים ומרכז הגוף. המנגנונים, שבאמצעותם נרכש האיקלום, אינם ידועים עדיין די הצורך – אם כי ברור, שבאמצעותם משתפרת יכולתו של האדם לעמוד בתנאי קור. נוסף לאיקלום הפיסיולוגי יש לעמוד על חשיבותה של ההתאמה התחושתית והפסיכולוגית לקור. באמצעות מנגנונים אלה לומד האדם להעריך נכונה מרחקים, אפשרויות, עצמים ומשמעותם. הוא לומד כיצד להשתמש באמצעי־עזר שבידיו (בעיקר לבוש) ורוכש שורה של מיומנויות, שערך רב להן ביכולת ההישרדות שלו.

הגורמים האקלימיים המרכיבים את עומס הקור

1. טמפרטורת־האוויר: גורם, שקל יותר למודדו, ולעתים קרובות מייחסים לו, בטעות, חשיבות בלעדית – מבלי להתחשב בשאר הגורמים של עומס הקור.

2. הלחות היחסית באוויר: מהווה גורם מכריע, הפועל בשני מישורים: ככל שהאוויר לח יותר, הוא מוליך טוב יותר לחום – ועל כן רב יותר הפסד החום שעה שהלחות היחסית גבוהה. בנוסף לכך, גורם אוויר לח להצטברותם של נוזלים בבגדים ולהקטנת כושר הבידוד שלהם – עד כדי הפסד 85% ממנו.

3. מהירות תנועת האוויר (רוח): ככל שגוברת הרוח, גדל עומס הקור – עקב סילוק שכבות האוויר, שהספיקו להתחמם סביב הגוף בתוך הבגדים, והחלפתם באוויר קר. כך, למשל, עשוי רוח במהירות של 30 קמ"ש להיות שוות־ערך לירידה של כ–10 מעלות בטמפרטורת האוויר. לעומת זאת, מפחיתה קרינת השמש את עומס הקור, שהייה תחת שמים בהירים באמצע היום, על משטח שלג – המחזיר קרינה רבה – מפחיתה את עומס הקור בדי 5 עד 7 מעלות.

2. הלחות היחסית באוויר: מהווה גורם מכריע, הפועל בשני מישורים: ככל שהאוויר לח יותר, הוא מוליך טוב יותר לחום – ועל כן רב יותר הפסד החום שעה שהלחות היחסית גבוהה. בנוסף לכך, גורם אוויר לח להצטברותם של נוזלים בבגדים ולהקטנת כושר הבידוד שלהם – עד כדי הפסד 85% ממנו.

(המשך בעמוד 28)

הישרדות ותושיה

כולנו שמענו סיפורים על־אודות ילדים שגדלו בג'ונגל, שרדו משום שידעו כיצד להסתגל לתנאים שהאדם התרבותי שכח מזה אלפי שנים. כולנו גדלנו על רובינזון קרוזו וששת, ששרדו בזכות תושיה ופטנטים. וכולנו יודעים שגם במצבים פחות קיצוניים, קשה להסתדר במצוקה, עד שיוצאים ממנה. "יש מוצא – מדריך להישרדות ותושיית קיום", הוא ספר חדש (ההוצאה לאור של משרד הבטחון), המסביר כיצד לאתר מים במדבר, כיצד להתגונן מפני קור וחום, כיצד להבחין בין צמחי־בר יפים למאכל ובין צמחי רעל ועוד. לא מתנאות ברמה של צופים, אלא הסברים מעמיקים של סוגי המצוקות ודרכי ההישרדות והמילוט. רפי נצר ויורם אפשטיין ערכו, אבישי גרנות אייר ומחברי הפרקים, כל אחד בר־סמכא בשטח אחר, גיאולוגיה, פיסיולוגיה, רפואה, זואולוגיה, סיירות, בוטניקה חקר המדבר ועוד. מחברי הפרק המובא כאן הם אנשי מיפקדת קצין רפואה ראשי והיחידה לפיסיולוגיה במכון "הלר" למחקר רפואי בתל השומר.

"מעריב לנוער" – עתון הנוער של המדינה!

רוצה שילדיך "יהיו בעניינים"?

חתום למענם היום על

"מעריב לנוער"

עתון הנוער הגדול, המרתק והנפוץ ביותר בישראל!

את מבצע המנויים הזה לא כדאי להחמיץ!

חשוב על היתרונות:

- **אתה** נהנה מהנחה משמעותית במחיר העתון.
- **המשפחה כולה** תהנה מהירחון "פופ 88", שישלח אליכם **חינם** שנה שלמה.
- ילדך יקבל שי חינם – שעון יד מהבהב, מקורי וייחודי.

אולם הפרס העיקרי יגיע לביתך מדי שבוע:

עתון גדול, יפה, חינוכי ומומלץ, הכולל חומר עזר ללימודים.

אבל זה לא הכל:

- אתה נותן לילדך עתון חינוכי, מרתק ומומלץ.
- אתה מקבל את השבועון לביתך בדואר מדי שבוע ללא תשלום נוסף.
- אתה משתתף בגרלת פרסום יקרי ערך.

מתנה מידית לכל מנוי:

שעון יד מהבהב, בלעדי למנויי "מעריב לנוער".

הגרלת פרסים ענקית!!!

בין המנויים שיתחתמו במבצע זה יוגרלו פרסים:

- **טלוויזיה צבעונית**
- **5 מכשירי רדיו טייפ.**

20 זוגות אופניים.

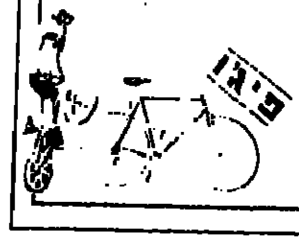

מעריב לנוער

גזור, מלא ושלח עוד היום

תלוש חתימה

מספר המנוי במקרה של מנוי קיים.

□ מנוי חדש □ חידוש מנוי קיים

לכ' מחלקת המנויים, "מעריב לנוער", ת.ד. 20020, מיקוד 61200, ת"א

הריני מעביר לכם צ'ק/המחאת דואר על סך 90 ש"ח כדמי מנוי לשנה אחת על "מעריב לנוער" כולל אריזה ודמי משלוח הפרס לביתי.
(המחיר כולל מע"מ)

שם המשפחה:.................. **שם פרטי:**..................

כתובת:..................

איש־רוח

פטריק מודיאנו, הבולט בסופרי צרפת הצעירים, הוא איש מיסתורין, ביישן, מגמגם, מאזין לדבריך בטלפון אך אינו משמיע מלה. נוהג כמו גיבורי ספריו. אביטל ענבר, מתרגמו לעברית, ניסה לשוחח אתו...

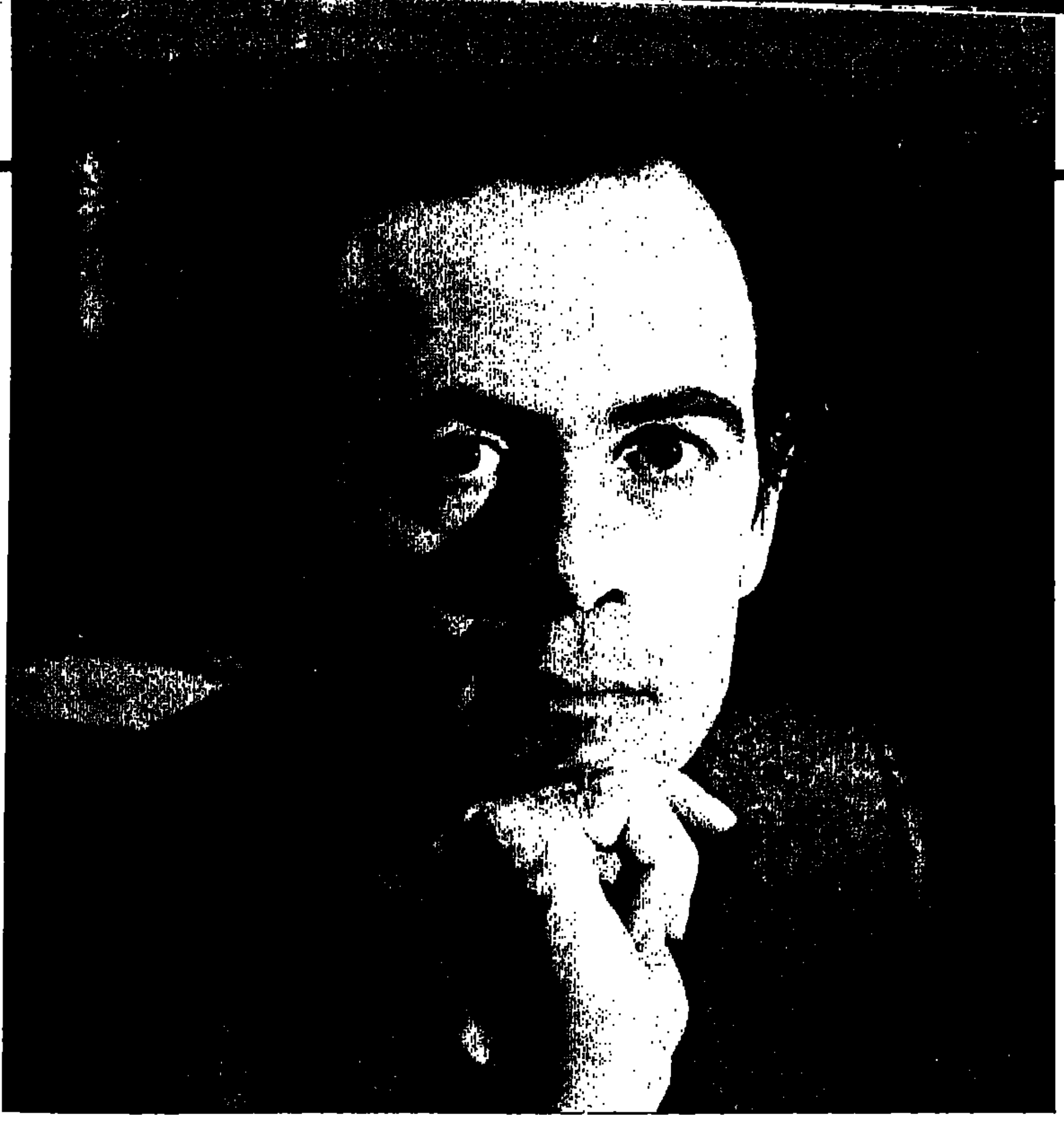

פטריק מודיאנו. ספרים וחיים דוניי מיסתורין.

כמו שכתוב

הטלפון מצלצל בבנין שברחוב דוביני בפאריס. שני צילצולים, שלושה, ארבעה, מנסרים ארוכות בחללו של בית. חמישה, שישה. המטלפן אינו אומר נואש: הוא מניח שהבית רחב־ידיים. ואכן, לפתע, נקישה. הרימו את השפופרת:

"האלו" הוא אומר.

אין תשובה. רק רחש קל של נשימה.

"האלו? האלו? מר פאטריק מודיאנו? אתה שומע אותי?"

אין קול.

"האלו? מר מודיאנו? מדבר המתרגם שלך לעברית. אני בפאריס. ניסיתי להשיג אותך בביקורי הקודם. דיברתי עם אשתך. כתבתי לך מתל־אביב, טילפנתי לך אתמול ושלשום, השארתי הודעה על המזכירה האלקטרונית..."

דממה.

"רציתי לעשות היכרות איתך, כפי שאני נוהג עם סופרים אחרים שתרגמתי את ספריהם ושאני מעריך את יצירתם. אם ראיון מרתיע אותך, נשתה כוס קפה ושלום. תמצא אותי במספר טלפון כך וכך, בסדר?"

דממה מוחלטת. הוא הקשיב עד הסוף, לא ניתק, לא נתן סימן חיים. אני ניתקתי. הוא לא התקשר.

קטע דומה לזה שחוויתי באוקטובר 1987 – דומה, לפחות, מבחינת טכניקת־ההימנעות־מתקשורת – מופיע בספרו האחרון, "ימי ראשון של אוגוסט", מסידרתי לספרות צרפתית בת־זמננו, כמייצג הדור הצעיר בספרות הצרפתית, ושראה אור בסוף השנה (הוצאת "מסדה").

עמוד 18: "הוא ייכנס לתא־הטלפון... האם אשאיר את הטלפון מנותק? או שמא אשיב לו? הטוב מכול יהיה להשיב לצלצול, להצמיד את האפרכסת לאוזן ולא להגיד דבר. הוא יאמר שוב ושוב: 'האלו... אתה שומע אותי?... האלו, אתה שומע אותי?... ענה לי'. רק בשתיקה אגיב לקולו, שייעשה דאוג יותר ויותר. כן, ינעם לי למרי להעביר לו את תחושת הריק שאני עצמי חש".

כזה הוא פאטריק מודיאנו, בחיר סופריה הצעירים של צרפת, סופר עטור פרסים, שכל ספריו אפופים הילה דקה של מסתורין, אווירה של ערים סגריריות בשעות בין־ערביים ושל אנשים ומצבים בשוליים. אך גם ב"רחוב החנויות האפלות", שזכה בפרס גונקור, גם ב"וילה נוגה" וגם ב"ימי ראשון של אוגוסט", החיפוש, הביקוש, החקירה מוליכים תמיד אל המבוי־סתום ואל הריק השוכנים בלבו ובחייו של הגיבור. חיפוש האמת הכמו־בלשית בספריו השונים, שהוא לפעמים חיפוש של אדם, או של זהות עצמית, או של עבר נשכח, הוא משל על חוסר־האונים של האדם בחיפוש האמת של חייו. גיבוריו של מודיאנו מרחפים בין מציאות לדמיון, בין עבר להווה.

מודיאנו, יהודי יליד מצרים, הוא גבר בשנות הארבעים לחייו, שפרץ לתודעה העולמית בספר מהדהד שראה אור בסוף שנות השישים, La Place de l'Etoile, משחק־מלים על "כיכר אטואל" ועל "מקום הטלאי" (הצהוב), ואחריו עוד ספר העוסק בפאריס בזמן הכיבוש הגרמני, משתפי הפעולה וספסרי המלחמה, "משמר הלילה", אוכלוסיה מפוקפקת שאחת ממאורותיה, לדבריו, היתה בבית שבו הוא מתגורר עתה.

אך האיש הביישן הזה, המגמגם, המסתתר, הנראה כפוחד מן הצל של עצמו, החושש להיפגש עם עיתונאים, הקובע בלית ברירה ותחת לחץ פגישה ולא בא – וגורם בושות לבית־ההוצאה שלו, "גאלימאר" (שם מכנים אותו "זומבי") – את עיקר פירסומו כסופר קיבל דווקא מן הטלוויזיה. ברנאר פיבו מהתוכנית "אפוסטרוף" הוא ידידו ומוקירו. כשהוא מוזמן, מודיאנו בא להופעת־יחיד של שעה וחצי בשידור ישיר. נלחץ, מהסס, מתלבט – ובא. הזמנה ל"אפוסטרוף" היא הצעה שאי־אפשר לסרב לה ורק סמואל בקט עקבי לחלוטין בסירובו להיחשף. פיבו מסתכן בשתיקה של מודיאנו, מודיאנו מתגבר על עצמו ויושב מול המצלמות, והשיחה המגומגמת כובשת אל לב הציבור הצרפתי, שרץ לקנות את הספר. וכך הוא לומד להעריך את פאטריק מודיאנו כמלוא ערכו וגאוניותו, המחייבת קריאה בדברים שמעבר לעלילה.

אביטל ענבר ■

100 שנה דראקולה

מאז שלהי הסתיו בשנת 1887, זכו סיפוריו של דראקולה, הערפד המפורסם ביותר בהיסטוריה, לראות אור ב־91 מהדורות, 22 לשונות, 40 סרטי קולנוע וחמש סדרות בטלוויזיה.

שיני ואמפיר מרשימות שעוצבו עבור סידרת טלוויזיה בריטית.

זואו ונרים כוסית, של יין אדום כמו דם, כמובן. לא, לא בגלל תינוק חדש שבא לעולם, גם לא בגלל חתונה. כסף הכל לכבוד ספר, אבל הוא בהחלט ראוי ליין הזה: בימים אלו הופיע בלונדון "ספר המאה של דראקולה" (הוצאת Souvenir, 10.95 ליש"ט) – שכולו עבודת בלשים מאומצת וגאונית ממש, של אחד בשם פיטר הייניגג. הוא חקר ומצא כי מאז שלהי הסתיו של 1887, זכה דראקולה האימתני, הערפד המפורסם ביותר בהיסטוריה, שסיפורו יתפרסם ב־91 מהדורות, 22 לשונות, 40 סרטי קולנוע וחמש סדרות בטלוויזיה.

דראקולה הספרותי הזה, עתה כאמור בן מאה, איננו אלא יציר דימיונו הלוהט של בראם (קיצור לאברהם) סטוקר, איש תיאטרון אירי ומנהלו־האמרגנו של אחד מגדולי שחקני הבימה האנגלים, סר הנרי אירווינג.

ב־3 באוקטובר 1887, כשישב לסעוד את ארוחת הבוקר שלו ולפניו גיליון העתון "טיימס", התבייתו עיניו בידיעה קטנה בעמוד שיועד לדיווחים מבית־המשפט לנושאים פליליים. סופר שם על מטורף אחד, ג'ון ביינס, שתקף נערה בשם אני קאמינגס, בכיכר פיקאדילי, בליבה של לונדון. "הוא הלם בה וכאשר ניסתה להימלט מידיו – רדף אחריה, לכד אותה בזרועותיו החזקות ואז נעץ את שיניו ונגס חתיכה מבשר צווארה", נאמר באותה ידיעה. ביינס "חטף" שישה חודשי מאסר עם עבודת פרך – וסטוקר, שמעשה התקיפה הצית את דימיונו, זכה ברב־מכר. הוא החייה בו את דמותו המסתורית של הרוזן דראקולה, אלא שבסיפור של סטוקר פינה הרוזן את המצודה שלו, בטראנסילוואניה שברומניה, והתיישב ברחוב פיקאדילי מס. 137.

כתב היד המקורי של סיפור דראקולה נתגלה לא מכבר במזוודה מרופטת שהתגלגלה עד ארה"ב. העלילה מתרחשת כאמור ב־1887, אבל הספר ראה אור רק עשר שנים לאחר מכן. "סיפור מבעית", התלהלל שחקן התיאטרון סר הנרי אירווינג, לאחר שקרא את יצירת הבוס שלו. ואמנם, היא כזו ולא רק לשם אמירה: "מעוררת חלחלה ומפחידה מאד".

ויליאם מרשל ב"בלאקולה", הוואמפיר השחור הראשון בקולנוע.

כריסטופר לי, ב"דראקולה שנת 1972", איימים בחברה המודרנית.

ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד

אחיין רחוק של מחבר דראקולה, הסופר דניאל פארסון, גילה לא מכבר בראיון לדף הספרותי בעתון "דיילי אכספרס", כי בראם סטוקר סבל מנשואים פריג'ידיים, כהגדרתו, לאשה יפהפיה ושמה פלורנס. לאחר שנולד בנם, היא סירבה לקיים עמו יחסי מין ודחתה אותו מעל פניה במאה ואחד תירוצים. התוצאה: "סטוקר, אחייני, סבל מפיצול אישיות. שתי נשמות התרוצצו בו, בו זמנית. כלפי חוץ היה ,כלומר' לבבי ופורה מאד. בתוך תוכו היה חסר מנוחה באורח קיצוני. בכל ספריו יש ביטוי לתכונות הדוקטור ג'אקל ומיסטר הייד שלו, לא פחות משל דראקולה שלו. ההתמכרות הזו לסיפורי אימים ולסקס, לא שיפרו את מצבו הנפשי".

כשם שסטוקר היה, בעצם, שני אנשים בגוף אחד, כך גם דראקולה בגילגוליו השונים.

דראקולה המקורי היה "ולאד הדוקר", או "ולאד החמישי בן השטן", נסיך ידוע לשימצה במאה ה־15, ששלט בטראנסילווניה, מחוז של וואלאכיה, כיום רומניה. בשש שנות שלטונו, בין 1456 ל־1462, הוא הוציא להורג בין 40 אלף למאה אלף איש. את רובם שיפד על מוטות. אכזריותו לא ידעה שובע. בין קורבנותיו: שבויים שלכדו גייסותיו מקרב הצבא התורכי שפלש לנסיכותו, בני אצולה מאנשי חצרו, כמרים ואנשי דת. נתיניו המפוחדים ממרחץ הדמים הזה, קראו לו דראקוליאה, ברומנית: בן השטן. עד מהרה נולדו סביבו לא מעט אגדות. אחת מהן סיפרה כי היה מאוהב בדיפלומטיה ישירה: יום אחד הורה לסמרר נעל בית לגולגלתו של השגריר התורכי שהיה מואמן בחצרו – ושלח את הגופה באפיריון מקושט לשליט קונסטאנטינופול. בכך ביקש לבטא את בוזו לכל התורכים.

סטוקר לא ביקר מעולם בטראנסילוואניה ושאב את הרקע לסיפורו מתוך כתבים שגילה במוזיאון הבריטי. הוא גילה שם גם לא מעט אגדות על ערפדים, שהדליקו את דימיונם של האירופים החל מהמאה התשיעית, במיוחד במזרח היבשת. מעלליו של הנסיך ולאד, למשל, תועדו לראשונה בידי היסטוריון הונגרי.

דם – סגולה לנעורים

אבל גם בהונגריה עצמה, שכנתה של רומניה, פעלה דמות ערפדית מפורסמת במאה ה־16: הנסיכה אליזבת באטורי. מספרים עליה שהיתה יפהפיה להוטת תאווה, בעלת שיער שחור כעורב. "היא אולי הדמות ההיסטורית היחידה, שעליה יש סימוכין של ממש, שהיתה באמת ערפד אנושי", כפי שאומר על כך כריסטופר לי, דראקולה קולנועי מפורסם ביותר. הנסיכה באטורי היתה אשתו של הגנרל פרנץ נאדאסדי והיא התגוררה במצודה מטילת אימה, על אחד מפסגות ההרים השחורים שבקארפטים. כיוון שבעלה היה טרוד במלחמותיו ושהה רחוק ממנה, חיפשה לעצמה הרוונת היפהפיה דרכים להעביר את זמנה. היא אספה סביבה חבורה של מכשפות, קוסמים ואלכימאים ואלו עודדו אותה להתמיד באמונתה כי שתיית דם ורחצה בדם, יסייעו לה לשמר את יופיה ונעוריה. לפיכך נהגה לצאת בלילות, מלווה במפלייה של אנשי־חצרה, חרשה את ממלכתה לאורך ולרוחב בכירכרה שחורה במסעות צייד אחר נערות. אלו שנלכדו בידיה – הועברו לטירתה שבמרומי ההר, עונו עד מוות, נתלו בשרשראות בעוד דמם נאסף בכדי חרס, כדי למלא בו את האמבטיה הפרטית של הנסיכה.

ידיעות על מעשי הזוועה שלה הגיעו בסופו של דבר לאזנו של המלך ההונגרי מאתיאס השני. אנשיו נשלחו לטירת באטורי ומצאו שם שלדים וגופות תלויות. במשפטה האשמה ברצח 60 נערות (על פי מקור אחר 650, שאת גופותיהן ביתרה במכונה מיוחדת...). אלא שלא מיצו עמה את הדין, כיוון שהוחלט להתחשב במוצאה האצילי המיוחס. שופטיה הסתפקו בכך שכלאו אותה בחדרון צר בטירה. דרך חריץ הוגש לה מזונה היומי הדל, במשך ארבע שנים, עד מותה. חדר הכלא היה לקברה.

סטוקר נתן ביטוי משלו לסיפור הערפדית ההונגריה, לאחר שליקט פרטים ורקע בספריית וויתב'י, במחוז יורקשייר. התוצאה: סיפור המשך לדראקולה שלו, ושמו "אורחו של דראקולה". כאן מתואר מסע לטירת דראקולה המפורסם, שבו מתחוללת סערה גדולה. הנוסע מחפש לעצמו מחסה מהגשם והברד ומוצא אותו בבית קברות. כאן הוא מגלה את קברה של אשה אצילה – ואת סיפורה של הערפדית.

"מגן דוד" במדליון

שחקן הקולנוע בלה לוגוסי, היה בין אלו שמילאו את תפקיד דראקולה על הבד. בעיניו הערפד לא היה אלא "סיפור שטותי". אבל בקולנוע הרחיקו לכת עם דראקולה. ב־1936 היתה לו גם בת וב־1943, בן. בשנת 1965 הוא פגש את בילי הנער וב־1968 קם מקברו. לוגוסי היה דראקולה מאיים מאד, מטורף מין. עוד לפני ששיחק את דמותו על הבד, העלה אותו על הבימה. אלא שבקריירה שלו חלה לאחר מכן הידרדרות ובסוף שנות השלושים הוא שקע במרה שחורה. "אני מאשים בכל מה שאירע לי את דראקולה", טען השחקן. "הוליווד סיווגה אותי בקטגוריה מסויימת. לא יכולתי להשתחרר מזה כדי להפגין את כישורי האחרים". לוגוסי מילא תפקיד קטן מאד בסרטה של גרטה גארבו "נינוצ'קה", אך את חייו האמנותיים סיים דראקולה הקולנועי בסידרה של סרטי אימים מהסוג הגרוע ביותר. כשמת, ב־1956, קברו אותו כשהוא לבוש במין מעיל־שכמייה בסגנון דראקולה.

אגב, בלה לוגוסי, "הוחיה" ונקבר מחדש לפני כמה שבועות, כאשר החברה האמריקנית ג'נרל מילס, המייצרת מאכל דגנים, נדרשה להשמיד ארבעה מיליון אריזות למוצריה, שעליהם הופיע דמותו של דראקולה־לוגוסי. הסיבה: "הליגה למניעת השמצה" של בני ברית בארה"ב, איימה לתבוע את החברה, כיוון שעל תלבושתו של דראקולה־לוגוסי נתגלה מדליון בעל שש פינות ובאמצעו אבן גדולה. דראקולה השתמש באביזר זה כדי להפנט את קרבנותיו, אך במבט מקרוב נתגלה עוד כי במדליון חרט מישהו "מגן דוד" וזה מה שהקפיץ את בני ברית. חברת ג'נרל מילס מיהרה להתנצל והשמידה את האריזות היקרות, שיוצרו בטכניקה אלקטרונית חדישה.

אלכס דורון ■

פחד־ אלוהים

דראקולה המקורי: הנסיך הרומני ולאד צפש (הדוקר, המשפד).

פיו של דייויד פיל, מצוייד כיני ואמפיר לתפארת, נוטף דם בסרט "כלות דראקולה".

מחלה ושמה פורפיריה

■ מקור האגדה ■ מסתבר, שכמו סיפורים רבים אחרים, שהפכו חלק מהפולקלור העולמי, גם אגדות הערפדים יש להם בסיס מסויים בעובדות רפואיות. מסוף ימי הביניים יש דיווחים על דימומים פנימיים שהיו נפוצים, משום מה, בקרב בני אצילים במזרח אירופה. רבים מהם חלו במחלה נדירה, פורפיריה שמה, שאובחנה רק במאה שעברה. אולם מתוך דו"חות רפואיים עתיקים – סבורים רופאים כיום שלא מעט אנשים שכונו ערפדים, היו למעשה קורבנותיה של אותה מחלה גנטית קשה. המחלה שיבשה אצלם באורח קיצוני את יצור כדוריות הדם. הפורפירין הוא מרכיב חשוב המצוי בבסיס תאי הדם האדומים. המחלה גרמה לכך שהגוף ייצר יותר מדי פורפירין וכתוצאה מכך נראו על עורם כתמי דם, עיניהם ושיניהם ארמו, השפתיים להטו ובמקרים שונים היו דימומים בעור, במיוחד כשנחשף לאור. הרופאים, באותם ימים, המליצו לטפל במצבים אלו על ידי כליאת החולה בחדר חשוך ועודדו אותו לשתות דם, כדי למלא את החסר בעקבות הדימומים. הסיפורים שנפוצו לכן, בגלל החולים הללו, הולידו את סיפורי הערפדים למיניהם. כך, מן הסתם, גם נולד דראקולה.

כיצד לכבוש את ליבה של כל נערה

הקורס "כיצד תפעיל קסם אישי" יגרום לכך שתפעיל את הקסם האישי שלך, בעבודה, במסיבות ואפילו... ברחובות!

זה נכון!

אתה במסיבה, הגעת נרגש, כל השבוע חשבת על הערב הזה. אמרת לעצמך לפני המסיבה "זהו זה, הפעם אעז להתחיל עם הבחורה שתמצא חן בעיני".

כל השבוע חשבת על כך והנה סוף סוף אתה במסיבה. יש הרבה נערות ואחת במיוחד שובה את ליבך, אתה מסתכל עליה, חושב איך לגשת אליה ולא מעז. היא אפילו לא מבחינה בקיומך. וכך כל מהלך המסיבה, אתה רוצה לדבר אליה, להתחיל איתה ולא מעז.

המסיבה נגמרת ואתה חוזר הביתה במפח נפש, "שוב לא הצלחתי" אתה אומר לעצמך. "מה לעשות? איך לצאת מהפלונטר?" ואז אתה מפסיק לחשוב כי אתה אומר לעצמך זהו זה, זה המצב, אין פתרון!

אנו אומרים לך אל תתייאש, יש פתרון... יש פתרון והפתרון הוא הקורס שלנו **"כיצד תפעיל קסם אישי".**

הכוח של המוח

המוח שלנו פועל, כידוע, כמו מחשב זעיר משוכלל ביותר. את המחשב הזה, אנחנו מזינים כל החיים בתוכניות ולפיהן שולח המחשב פקודות לכל מערכות הגוף והנפש.

ילד קטן, מקבל תוכניות מוכנות מהוריו ומהסביבה הקרובה, ולפיהן הוא פועל ומתפקד כל החיים.

גם אדם מבוגר ממשיך לתפקד לפי התוכניות שאחרים בנו בשבילו, בלי להיות מודע לכך.

ואומנם, אנשים מבוגרים רבים, מגלים לעיתים קרובות שהם חיים לא בדיוק כפי שהיו רוצים לחיות, ומוצאים את עצמם במצב שבו הם בעצם אינם מרוצים ממה שהם עושים או מהדרך שבה הם חיים.

היום כבר הוכח במדע כי מתוך 100% כוח המוח אנו מנצלים 5% בלבד, כאשר 95% מתפספסים, בקורס שלנו תלמד כיצד לנצל את אותם 95% שבהם טמון הפוטנציאל שלך להרשים ולמשוך נערות.

הקורס נותן לך את הכלים והעקרונות להפעלת קסם אישי ורכישת ליבה של כל אשה בה תרצה, הוא איננו דורש מסך מאמץ ממושך של למידה והוא ניתן ללמידה תוך שעה אחת בלבד!

השיטה פועלת תוך 5 דקות!

שעה אחת בלבד של קריאה ובזה תם הפרק המייגע של מפח נפש וחוסר הצלחה עם נערות. לאחר אותה שעה, משתלמד את השיטה תראה כיצד היא פועלת תוך חמש דקות!

נשים תהפוכנה למעריצות שלך, הן תסתובבנה סביבך כאשר אתה מושא חלומותיהן, הבטחון העצמי שלך ישתפר וחייך ישתנו ללא הכר.

תוך חמש דקות בלבד של הפעלת השיטה יהיו לך הקסם והכריזמה שאותן הנשים כל כך צריכות והגברים שואפים לרכוש.

אתה בטח חושב שאנו לועגים לך, איך אפשר שתוך חמש דקות אהיה מה שלא הייתי מעודי, ובכן בוודאי שמעת את האימרה כי "אין אישה שאינה ניתנת לכיבוש, אבל ישנם גברים שאינם יודעים לכבוש" – היכולת לכבוש טמונה בך, באותם 95% של מוחך שאינו מנוצל. השיטה שלנו להפעלת קסם אישי תוציא יכולת זו מן הכוח אל הפועל.

השיטה שתהפוך אותך לרב און ישראלי

האמן לי, עליך לקרוא את הקורס שהוא עניני ומעשי ואיננו עוסק בתיאוריות בלבד ואז יתגשמו חלומותיך. **תשיג את נערת החלומות שלך**, תהפוך מושא לקנאה של חבריך. (רב און ישראלי)

צביקה היה בחור כמוך, גם הוא לא האמין כי יצליח אי פעם אצל נערות, והנה לאחר קריאת הקורס והפעלת השיטה הנלמדת בו הוא כותב לנו.

"אני אינני מה שמכונה בחור יפה תואר, אך אני בעל חוש הומור טוב למדי, משום מה מעולם לא הצלחתי לקבוע עם נערה שבאמת חשקתי בה, או עם האשה היפה שנדלקתי עליה. הקורס שלכם העניק לי טכניקה שמעולם לא שערתי כי יש בה כדי להתחיל עם אשה. אינני מודאג עוד מהפגישות. אם אין לי פגישה הריני יודע שאני יכול ליצור אחת תוך זמן קצר ביותר. עכשיו אני מוקף על ידי נשים יפות במשך כל הזמן. מה שאפילו מדהים יותר הוא שאני מודאג מיחסי מין רק לעיתים רחוקות. ידוע לי שאני הולך להשיג יותר מכפי שאי פעם שערתי לעצמי וזה בוודאי יפתיע אתכם לחלוטין, אילו ידעתם כמה נערות שהינן באמת יפות ביקשו ממני לישון עימן! בכל הכנות, יהיה לי קשה להודות לכם די הצורך".

קח את עצמך בידיים!

אין זו פנטסיה, זו האמת! גם אתה יכול, עליך רק לאמץ את **"צמיחה דינאמית"** שיטת **"הקסם האישי"** שיטה שאין קל מאשר לפעול לפי הנחיותיה והמלצותיה לצורך הרחבת מעגל היכרויותיך.

הצלחתך בקרב הנשים מובטחת מרגע שתאמץ את "צמיחה דינאמית"!

כל מה שעליך לעשות עכשיו הוא למלא את ההזמנה המצ"ב ולשלוח אלינו
בעל כרטיס אשראי ויזה/ישראכרט/דיינרס, מסור הזמנתך בטלפון 03-383838
קיימת אפשרות לשלם בבנק הדואר חשבון שולוקין 6-48861-4

שלח היום!
הצעה מיוחדת

מבצע!

לכבוד
ציקו רוז מבצע "רב און אולימפי"
ת.ד. 11117 תל־אביב, מיקוד 61110
□ כן, הנני שמח להזמין בזאת את הקורס "כיצד תפעיל קסם אישי" (ר"א 05) לביתי. רצ"ב □ צ'ק □ המחאת דואר □ אישור על התשלום לפקודת ציקו רוז ע"ס כולל 52 ש"ח בלבד.
שם משפחה: ______ שם פרטי: ______
גיל: ______ רחוב: ______ מס': ______
עיר: ______ מיקוד: ______ טל': ______
ידוע לי, שזכות היוצרים של הקורס היא קניינכם ואני מתחייב שלא להשתמש בחומר הקורס להוראת בני אדם אחרים ו/או להעביר את החומר לאחרים לכל מטרה שהיא.
תאריך: ______ חתימה הכרחית: ______
אם גילך מתחת ל־18 חתימת מבוגרים הכרחית. הזמנות ללא חתימה לא תתקבלנה.
● ההצעה בתוקף 30 יום מפרסומה.
●● ההזמנה תתבצע תוך 14–28 יום מיום קבלתה במשרדנו.

שי פרס! למזמינים תוך 10 ימים "מדריך לבריאות עצמי"

גבר לעניין 11.1

רוק סביב גורבאצ'וב וקרילוב אינו רק משל

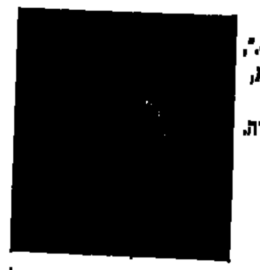
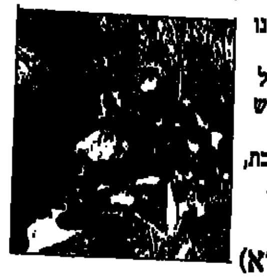

מאז אביב 1987, הופיעו להקות רוק סובייטיות חדשות רבות בברית המועצות. להקות בעלות שמות כ"אקוואריום", "פיקניק" "אליס" ו"מונטה קריסטו" צצו בלנינגראד, אודסה, ריגה ומוסקווה. הן עורכות קונצרטים לעיתים קרובות. במוסקווה למשל, מתקיים קונצרט רוק בכל שבוע, והאווירה טעונה במתח המעריצים כמו במערב.

אלפי מעריצים בלנינגראד באו לשמוע את להקות "אליס", "קינו" ו"לאפינג מאטר". אך החשוב מכל – הלהקות קיבלו הבטחה מהרשויות שאנשי המיליציה המקומית (מעין מיליציה משטרתית־צבאית) תדיר את רגליה מהקונצרטים. "נוכחותם הורסת את החגיגה" אמר מנהיג אחת הלהקות. מדים אינם שייכים לעולם הרוק אנ'רול.

"הציבור נראה כאן קצת צונן, אך זה רק עניין של זמן עד שכולם יתחממו" – אמר מארגן צעיר של קונצרטי רוק במוסקווה.

כל הלהקות החשובות המופיעות במוסקווה – מייצגות כל "ענף" ברוק, החל מ"פאנק" וכלה ב"כבד". "מונטה כריסטו", "בריגדה אס.", "פאראר" ועוד – משלימות האחת את השניה. מוסיקה אלקטרונית, מוסיקה אקספרימנטלית, מוסיקה קאונטרי סובייטית, ומוסיקה נוסטאלגית מתחילת שנות השבעים הן המקובלות ביותר במוסקווה.

לכל להקה גם מראה, אופנה, אביזרים ומעריצים משלה. אחד הזמרים הלוהטים ביותר במוסקווה הוא סרגיי קרילוב, המכונה "פאראר". חצי כדרן, חצי זמר. גרבי השלושת־רבעי הלבנות שלו, נעלי הטניס, מכנסי הברמודה המשובצים, החולצות המפוספסות בכחול ולבן והמקטורן הכחול עם שני פפיונים, אחד עם צבעי בריה"מ, והשני בצבעי ארה"ב. "גלאסטנוס" או לא. הפפיונים ניתנו לו במתנה על ידי ידידו כריס כריסטופרסן.

"ההצגה שלי היא חלקה שירים, חלקה קומדיה" אומר הכוכב. "ועל מה ההצגה? פשוט, זה עלינו. על לחיות או לא לחיות. על משולש ברמודה, המפלצת מלוך נס, על חלל המפריד בין תרבויות".

ופרסטרויקה? – בשבילנו, פירושה ללכת לאן שאנחנו רוצים ללכת, לשיר מתי שמתחשק לנו. לפני כן, היה עלינו להופיע בתלבושת אחידה", אומר קרילוב ודבריו אינם משל.

פאטריק רמאקל, (שירות גאמ"א)

בתצלומים: שלמה דוד ויריב, מדגימים שלבים בטכניקת טאן־צ'י, שמיים וארץ.

ההגנה היא ההתקפה

"קורינדו־אייקידו". שיטת לחימה מיוחדת שאינה כוללת טכניקות התקפה. שלושה אנשים בכל העולם מסוגלים ללמד אותה. שלמה דוד הוא אחד מהם. על שיטות לחימה מזרחיות אחרות – בעמודי האמצע.

עוד לפני כ־100 שנה היתה ה"אייקידו" תורה סודית שהועברה מאב לבן במשפחות סמוראים מיוחדות. תורת לחימה יוצאת דופן זו פותחה לפני כ־1100 שנה על ידי נסיך יפאני בשם טייג'ון ואומצה ע"י לוחמים מובחרים שחיפשו גישה נאורה והומאנית כדי שניתן יהיה לגבור על כל יריב מבלי לגרום לו מוות או נכות. להגן על החיים ולא לקפח אותם. מיומנותם שלא ות לוחמים בתורות הלחימה השונות כמו הקראטה והג'יו־ג'יטסו איפשרה להם לוותר על הכלל העתיק: "הקם להורגך – השכם להורגו".

שלמה דוד, 40, שהה ביפאן למעלה מחמש שנים, במהלכן קיבל דרגת דאן־3 באייקידו וכיום הוא אחד משלושת הלא־יפאנים היחידים בעולם המסוגלים ומוסמכים ללמד את שיטת "קורינדו־אייקידו". בנוסף מחזיק שלמה בתואר דאן־2 בקראטה ובדאן־5 בג'ודו.

מראהו החיצוני מטעה, רחוק מאוד מלהיות שוורצנגר־ראמבו ווטא. ממוצע קומה ועדין, דיבורו שקט ונינוח. על שנותיו ביפאן הוא מספר: "בשנה הראשונה למדתי יפאנית ולפרנסתי עבדתי כשחקן וכסטטיסט בסרטי קולנוע וטלוויזיה יפאניים. בחופשות ערכתי טיולים לתאילנד, קוריאה, הודו, נפאל, טיבט והונג־קונג. בטוקיו היכרתי את מועדון ה"קורינדו" וזו היתה אהבה ממבט ראשון. מועדון קטן, אינטימי, במרתף עמוק מתחת לאדמה. האייקידו משך אותי בשל ההומאניות שבו. פירוש השם, אגב, הוא: איי – אהבה, התאחדות. קי – אוויר, נשימה, האנרגיה מאחורי כל דבר בקיום. דו – דרך חיים. כמובן הפילוסופי ניתן להסביר זאת כדרך חיים המובילה להארה".

כשלמה דוד מדבר על "דרך חיים" הוא מתכוון גם לתזונה נכונה ובריאה ושלוות נפש. בתחילת כל שיעור שהוא מקיים הוא עורך אימון מדיטציה שמטרתו להרגיע ולהשקיט את הנפש ולאפשר כניסה "נקיה" ומרוכזת לאימון. תרגילי הנשימה נועדו לספק יותר חמצן למוח ולכל חלקי הגוף.

"כל מי שמשתמש בגופו", הוא אומר, "רקדן או לוחם, חייב לשמור עליו ולטפח אותו. האייקידו מושך אליו אנשים מיוחדים. זוהי תורת הלחימה היחידה שיש בה הומניות ורוח של אהבה, לסביבה וגם ליריב. העקרון: אתה חזק ונעלה מזה שתוקף אותך ולכן אתה יכול לחוס עליו. אמנויות לחימה אחרות ניתנות ללמידה גם על ידי מופרעים. בקראטה ובג'יו־ג'יטסו יש תרגילים שמיועדים לגרום חבלה קשה, אם לא מוות, לתוקף. האייקידו מאפשר לך לגבור על כל תוקף מבלי לגרום לו נזק בעזרת שימוש ביכולת תנועה משוכללת ומהירה ובמינימום של מאמץ".

שלמה דוד ממליץ לכוחות הממונים על שמירת הסדר ולנשים בכל הגילים ללמוד אייקידו. "זוהי תורת לחימה אידיאלית לשוטרים, כיוון שניתן להכניע את התוקף המתפרע ולרסן אותו, או לעצור אותו, מבלי לפגוע בו קשה. נשים יכולות ללמוד זאת בקלות, כיוון שהתורה לא דורשת כח פיזי אלא מתבססת על מהירות ותנועה רכה והרמונית. את אחד המדריכים שלי ביפאן השוויתי לג'לי. נוזל ומתחמק מבין האצבעות ולא מאפשר פגיעה בו".

– מה תעשה במצב שבו יתקוף אותך מישהו, במה תשתמש – בג'ודו, בקראטה או באייקידו? "זו בעיה. תלוי אם האיש חמוש ועד כמה גדולה הסכנה הנשקפת לי ממנו. ללא ספק אעדיף לנטרל אותו בעזרת אייקידו. כך ההגנה היא ההתקפה הטובה ביותר ואתה יוצא ממצב הסכנה מבלי לפצוע או להרוג את התוקף".

בועז כהן ■

בסולם העדיפויות של הגבר הרומאי נמצא ערך עבודה בתחתית. בראש הסולם – הבגדים. הבגדים עושים את האדם האיטלקי, לפי קבוצות מוגדרות, עם כללי לבוש נוקשים. רק התיירים מקלקלים את השורה.

"פניני". לא לחמניות אלא טיפוס.

הצוענים/קבצנים, או גרוע מכך, לתיירים, שהם הנחותים מכולם, כי לא רק שהם לובשים מעילי רוח מפלסטיק, הם גם לא יודעים איטלקית.

ומהמאחר – למפריד. והקבוצות העיקריות הן:

1) היפניני, לחמניות בשפת המקום. הסיבה לכינוי אינה ידועה לי. גם אין שום רמז ללחמניות בהופעתם: ה"פניני" הם צעירים בשנות העשרה והעשרים המוקדמות, בדרך־כלל תלמידים וסטודנטים (צעירים עובדים נכנסים לקטגורית ה"בורגנים"): הם נראים כצירוף מוזר־משהו, בין ג'ימס דין, אלוויס, וקורטוב של האלגנטיות המקומית, שהיא בדמם של האיטלקים. באופן עקרוני הם תמיד צמודים לטוסטוס ולבחורה, או מסתובבים בקבוצות, ואז גם מהווים הצדקה יחידה למיתוס של "האיטלקי הרעשני".

"פניני" בעל תחושת כבוד עצמי, לעולם לא ייתפס בלי סיגריה. הם מקפידים על תסרוקות משומנות היטב ובעלות בלורית, לובשים ג'ינס (אבל חו"ח לא ג'ינס מהוה) באורך מוזר – לא שלושת־רבעי ולא ארוך־ממש, אלא משהו באמצע. מתחתיו מבצבצים גרביים לבנים, ולבנים בלבד. עם הג'ינס, ז'קט עור שחור, או לחילופין מבד־ג'ינס, עם צווארון עומד. נועלים נעלי "טימבלרנד" וסוג של נעלי עבודה אמריקניות מעור משוכח ויקר), או תחליפים מקומיים זולים. "פניני" עניים נועלים גם נעלי ספורט, חריג יחיד בארץ־נעלי־העור־המשוכחות. "פניני" מזדקן אינו מת, אלא מצטרף ל"בורגנים".

2) הידרק', השואבים את שמם מהמלה האנגלית שפירושה כהה. כשמם כן הם. ילדים רעים ממשפחות טובות, אולי נכון ילדים טובים שרוצים להיראות רעים. בני עשרים, עשרים פלוס, התשובה או החיקוי המקומי לפאנק ז"ל. אלא שהתשובה כל־כך אלגנטית, שקשה לזכור את השאלה. צבעי בגדיהם נעים על הקשת הרחבה שבין שחור בהיר לשחור כהה. "דרק" פחות פנאטיים, ילבשו לעיתים גם אפור. הנועזים־ממש ישבצו גם לבן. הבגדים אקסטראווגנטיים, מעוצבים להפליא, מעילי ענק שמשתפלים כמעט עד הריצפה, כתפיים ברוחב דלת מוצעת, מכנסיים רחבים ורפויים, לעיתים מבד מבריק משהו, נעליים מחודדות חרטום ובעלות אבזמים. התסרוקות משוחות בג'ל, אבל בלי בלורית, כי בלורית זה "פניני". את ה"דרק" במיטבם אפשר לראות ביום שבת בדיסקוטקים, אף שקשה מעט להבחין בהם באפלולית, בה הם מתמזגים להפליא.

3) בורגנים. כשה"פניני" וה"דרק" מתבגרים הם נעשים בורגנים. מועיר־בורגנים ועד מעמד בינוני גבוה, מתלבשים כל הרומאים פחות או יותר אותו דבר, במה שבישראל היה בוודאי נחשב "ספורט־אלגנט", עם דגש חזק על ה"אלגנט". נעליים איטלקיות קלאסיות (זה מושג שקצת קשה להסבירו. למי שמתעניין, אפשר לראות כמותם בשתיים־שלוש חנויות תל־אביביות מובחרות). המכנסיים בגיזרה שמרנית, ישרים, עם פנסים, בחומים, אפורים, שחורים, או סתם בגוון כהה לא־מוגדר, לעיתים במשבצות קטנות של צבעים מתמזגים. החולצה חלקה, בהירה, לפעמים עם פסים. ועניבה. תמיד עניבה, ביום ובלילה עניבה. הז'קט כהה, גם הוא לפעמים במשבצות, או מעיל עד הברכיים, בגיזרה קלאסית. כאלה שהתאימו לפני שלושים שנה ויתאימו עוד שלושים. תספורת קצרה ונורמלית.

כשהולכים ברחוב, בתוך ים של כאלה, קשה מאוד להבדיל ביניהם, או לשים לב לזה שבעצם הם לבושים יפה. אבל אם אחד מהם יצנח בתל־אביב, הוא ייראה כמו מנכ"ל יכם העולמית. רביקותם בעניבה היא מוחלטת. ידוע הסיפור על רומאית אחת, שכאחד מימי השרב הגדול של שנה שעברה ראתה את בעלה, לראשונה, אחרי עשרים ושתיים שנות נישואין, ללא עניבה. הפטירה "זה לא יכול להיות" חנוק, צנחה ומתה.

4) האריסטוקרטים. האצולה הרומאית היא בחלקה הגדול גם אצולת ממון. אפשר לראות את זה מקילומטרים. המיזוג בין כסף לבין תרבות מעודנת זה דורי־דורות, ששיאה, כמובן, אמנות הלבוש – מוכיח את עצמו. האריסטוקרט מתלבש כמו הבורגני, אך כוכות

(המשך בעמוד הבא)

החבר'ה האלה אוהבים לשחק בחיים שלהם. לא די לקפוץ על טרמפולינה, לא די לקפוץ על טרמפולינה רכובים על אופנוע, עושים את שני הדברים יחד, ואת־אומרת שאם לא שוברים את העצמות מהקפיצה, שוברים מפגיעת האופנוע וגם לאופנוע סיכוי טוב לנחת מהראש עד הרגליים. את זה עושים במסגרת תחרות, הנערכת מדי פעם ליד אגם שאהו, בגוואדה. שירות "גאמא"

ח י י ש ע ה

קול־רואה

משוחחים ומעבירים מיסמכים

ואטוט חדש במשפחת הפקסמיליות, מכשירים להעברת תמונה באמצעות מכשיר טלפון. זה הוא "פוטופון", טלפון־טלוויזיה, המאפשר להעביר תמונות ומסמכים בין שני משוחחים בעת שיחתם. המערכת מורכבת ממסך וידאו ומצלמת וידאו נעה על זרוע. את אלה מחברים למכשיר טלפון ולשקע – והמכשיר מוכן.

וזה הולך בערך כך: "ווסרשטרונג", אתה אומר בשקיקה, "חכה תראה את הידיעה ב'מעריב'" ומכוון את מצלמת הוידאו אל העיתון המונח על השולחן. פיפס מתמשך נשמע, ולאחר שבע שניות חוזר ווסרשטרונג אל הקו: "מדהים! איך הם גילו את זה?", הוא אומר בהביטו בתמונת הידיעה על המסך שלפניו.

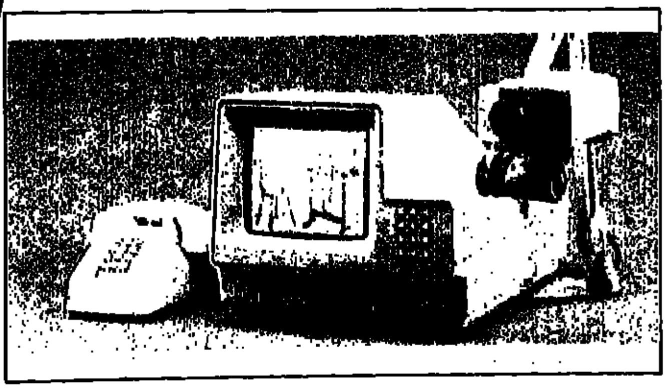

"פוטופון" אינו טלפון שבו רואים המשוחחים זה את פניו של זה, שכן הוא מעביר תמונות בודדות ולא סרט נע. תמונות אלה, בשחור־לבן, מועברות ביט אחרי ביט דרך קו הטלפון, והשיחה נקטעת באותו זמן. טכניקה זו היא המאפשרת שימוש בקווי טלפון רגילים, כאן ועכשיו. את המכשיר אפשר לחבר למדפסת, כדי להדפיס תמונות מהמסך, או לכונן־תקליטים כדי לאחסן על תקליט מגנטי. אפשר אפילו לקיים שיחת־ועידה חיצונית. תקן אמריקני. היבואן בישראל: "דאט הנדסה", מקווה לקבל בקרוב רשיון ממשרד התקשורת.

טל שחף

למזור

רוצה להחליף את הרמזורים

מודעה קטנה שפורסמה בעתונות בישרה את תחילת המאבק הציבורי שמנהל יצחק שפירא מחיפה, בתביעה להנהיג בארץ את שיטת הרימזור האירופית. "השיטה הנוכחית תובעת קרבנות רבים ואם תוחלף אין ספק שישמרו חיי אדם", אומר שפירא, שיום את מבצע "חיים בדרכים" לזכר בנו חיים שפר ז"ל, שנספה בתאונת דרכים.

בעצומה שפירסם בימים אלה ואשר תשלח אל שר התחבורה חיים קורפו, קורא שפירא לציבור להצטרף לתביעתו. הוא מציע לעקור את הרמזורים הנמצאים מעבר לצומת ואשר 'קורצים' לנהג ולהחליפם ברלוורים קטנים יותר, מוצבים ליד המכונית, ואשר רק הנהג הראשון רואה אותם. כך, הוא מסביר, לא יתפרצו נהגים לצמתים.

"רק לאחרונה ארעה תאונה קטלנית בצומת מורשה, אשר ארעה מכיון שהנהג הסתכל על הרמזור הלא נכון", מצביע שפירא על יתרון נוסף בשיטה. ומוסיף: "הנהיגה של הישראלי הממוצע תהיה סבלנית יותר. נהג נתקל בעשרות רמזורים מדי יום, ובמצבם הנוכחי הוא חייב להתקרם לעברם – נהיגתו הופכת למטורפת. עובדה, באירופה הנהג הישראלי נוהג בסדר".

מאז נספה בנו, לפני תשע שנים, נוסע שפירא במכונית צהובה מיוחדת ועליה סיסמאות כגון "סע כחוק, כדאי לחיות". לדעתו, הדבר החשוב ביותר הוא שהנהגים ילמדו לציית לחוקי התנועה. "הנהג עדיין מאמין שלו זה לא יקרה. אבל תאונה עלולה לקרות לכל אחד". מכאן, יוזמותיו במלחמה בתאונות.

אמיר גילת

לחיים

פקק השעם, אגרות ועובדות

הופעתו של פקק השעם בתרבות יין, חלה כנראה בשלהי המאה ה־17. דום־פריניון, ממנזר אוטוילר ליד ריימס, היה כורם, יינן, אבי השמפניה – ואבי פקק השעם. הוא ארח ללינה קבוצת נזירים בנדיקטינים מפורטוגל, בדרכם לסקנדינוויה. ראה אותם שולפים עצם שפקק את פיות מימיותיהם, שאל מהו החומר הזה ונענה כי זוהי קליפת אלון השעם. דום פריניון החל לפקק בזה את בקבוקי היין של המנזר. עד אז שימש לפיקוק הבקבוקים גזיר־עץ עטוף בסמרטוט טבול בשמן.

לדום פריניון נתברר, כי אם משכיבים בקבוק מפוקק בשעם, הפקק סופג את הנוזל, מתנפח, נדחק לדפנות צוואר הבקבוק וכך היין אינו נשפך. לא ידוע מתי החלו לטבול את צוואר הבקבוק הפקוק בשעם בתוך שעווה רותחת, אשר לאחר התקררותה נעשתה הסגירה הרמטית לחלוטין. הדבר היה לנוהג כללי במאה ה־19 ומיטב יינות העולם, בורדו ובורגונדי, התיישנו שנים ארוכות בבקבוקים סגורים הרמטית בפקק שעם וטבולים בשעווה. תהליך ההתיישנות של היין בבקבוק הוא תהליך בו התגובות בין מרכיבי היין מתרחשות בהעדר חדירה של חמצן מחוץ לבקבוק, לאחר חתימתו. בדיקת איכות השוואתית, על־ידי טעימה, של יינות אשר התיישנו בבקבוק אטום הרמטית בפקק שעם ובקבוק אטום הרמטית שלא על־ידי פקק שעם, הראו כי אין הבדל איכותי בין היינות. שניהם השביחו באותה מידה. כלומר, ההרמטיות היא החשובה ולא סוג הפקק.

מכאן, המסקנה כי פקק השעם אינו תורם דבר לאיכות היין ולשיפורו. ניתן לבקבק יין

עובדה

■ פרסומת ■ שמעתם על מקדונלד'ס מה הפלא, החברה מוציאה 2,200,000 דולר בכל יום, על פרסומת ויחסים מכובדת בכל העולם.

זה ש
כאש
שלו
בלב
בדו
בידו
לדו
מתח
שנה
אחד
שנו
בפי
נחמ
היתה
אמיד

ס ג נ ו [ן]

מראה ה"מורגני". ספורט־אלגנט. דגש על אלגנט.

הרומאים

(המשך מהעמוד הקודם)

כמה הבדלים דקים ברור לכול שהוא אריסטוקרט. קודם כל, בנונשאלנטיות של מי שלא צריך להתאמץ להוכיח כלום, הם מרשים לעצמם צבעים וצירופים שהבורגני יחשוש מהיותם "בלתי אלגנטיים". גרביים אדומים או צעיף בירוקרעל, או סוודר וורוד להם מותר ללבוש סודרים. אלה עשויים כנראה מקרני שמש וכנפי פרפרים, אין הסבר אחר למחיריהם המטורפים, או את יופיים המהווה סיבה מספקת לשבירת האיסור בנושא. האריסטוקרטים קונים בגדים שהם "פְּרֶמְטָה", חתומים. כלומר בגדי מעצבים. וגם נעלי מעצבים. החומרים והגימור טוב, אין מה לדבר על זה. האופנה האיטלקית שרואים בז'ורנלים. וגם זה כבר נושא אחר.

5) צוענים, קבצנים, תיירים. נראה שקבוצות אלה קיימות בעיקר כדי להדגיש את טוב טעמו של הרומאי הממוצע, בהיותן ניגוד נורא ומעורר כלימה. הם לובשים מה שבא להם, או מה שיש להם, ומתעלמים כליל מכך שבזאת הם פוגעים בסדר הציבורי ובמסורות מקודשות. הצוענים לפחות נראים אוטנטיים, בסחבות צבעוניות ומרופטות, ומאחר שרובם גם קבצנים, אפשר למצוא לזכותם ולטעון שאלה מדי המקצוע. אולם התיירים – [...] למצא מילה טובה אחת. אולי רק זה שכמו שהם באים, [כך] הם הולכים. המעבר מקבוצה זו, של נחותים ועלובי נפש לקטגוריה מרנינה יותר, קשה עד מאוד, מהיותו כרוך בהוצאות ענק, בחנויות הבגדים הרבות מספור והיקרות להחריד של רומא. ועל כך יעיד כיסי שלי, המתרוקן בהתמדה, ועדיין ללא תוצאות מספקות.

6) לובשי המדים. כל אדם שני ברומא לובש מדים מצוייצים אלה או אחרים. יש בליבי חשד כבד שחלקם הגדול אינו שייך לשום גוף פורמלי, אלא פשוט נהנה להתחפש. אך יש גם גופים רבים עד תמיהה שאכן מציידים את חבריהם במדים: יש לפחות ארבע משטרות שונות, עירונית, ממשלתית, פרווינציאלית, ואחת שפרחה מזכרוני. לכל אחת מדים אחרים. יש מבקרי אוטובוס, במדים כחולים וכובע עם סמל מוזהב. יש עשרות חילות־צבא, במדים במבחר צבעים, בכובעים מוזרים עם נוצות, במגפיים עד הברכיים ועוד כל מיני פטנטים. יש משמר ארמון הנשיאות, משמר הפרלמנט, וכמובן המשמר השוויצי של האפיפיור, שנראה כמו אוסף טווסים. ועוד רבים, בלתי מזוהים, אך ראויים להערצה על מאמציהם הכנים לשמור על תלבושות בלתי אפשרויות לחלוטין.

ולפני סיום, נ.ב. קטן ומעצבן:
אלף, אין רומאים שמנים והם אוכלים פסטה כל יום.
בית, אין רומאים קרחים.
למה? ככה.

הנעל הגבוהה שייכת לסיפור הלבוש הרומאי הצעיר.

טיול חו"ל

ברומא נְהג כיהודי שומר כשרות

חופשה ברומא היא גם חגיגה קולינארית, בייחוד למי שענייני כשרות אינם מטרידים אותו. אבל מי שמחפש דווקא מסעדה כשרה (בהשגחת הרבנות הראשית רומא, כמו שכתוב על השלט), מהירה ולא־יקרה, עם אוכל יהודי־איטלקי וגם המבורגר־צ'יפס־פאי –

עו"ד אנג'לו די־קאווה בפתח מסעדתו. בפנים יש קופסת קק"ל.

בבקשה. "Meal Meeting", הכתובת Via Portico d'Ottavia 7 B/8. מרחק הליכה מפיאצה נבונה ומהפורום, בגטו, לא רחוק מבית־כנסת, בבניין שנבנה במאה ה־16. מעל הקופה עומדות קופסאות כחולות־לבנות של קק"ל, אולי משום שבעל הבית משמש כגזבר קרן היסוד. השלטים, "שמור על הנקיון", "שירותים" וכיו"ב, בעברית. לא מוכרחים לשבת, אפשר גם לקחת למלון או לפארק, אבל אם תשבו, בטוח שתפגשו כמה חבר'ה לבושי דובונים וחובשי כיפה, אוכלים פסטות למיניהן (התפריט האיטלקי משתנה מדי יום) ומרביצים המבורגרים, סטייק ועוף מטוגן ("הזדמנות ראשונה בטיול לאכול בשר. במקומות אחרים לא היה כשר") ושותים יין איטלקי כשר.

בעל הבית, אנג'לו די־קאווה, רומאי בן רומאי, עורך דין במקצועו, חובב בישול עוד מילדותו, פתח את המסעדה לפני כחצי שנה. הוא מרוצה מזה שלמבקרים ולנוער יהודי מקומי יש מקום לאכול כשר ושמח שגם לא־יהודים פוקדים את המסעדה. "יש לי סיפוק שהנוער לא צריך לבלות על סנדוויצ'ים ויכול לשבת במקום מתאים מבחינת האווירה והמחירים". לדוגמה, המבורגר עולה 2,500 לירטות, צ'יפס 1,300 לירטות. שירות עצמי, פתוח מ־10.30 בבוקר עד 11 בלילה, גם במוצ"ש.

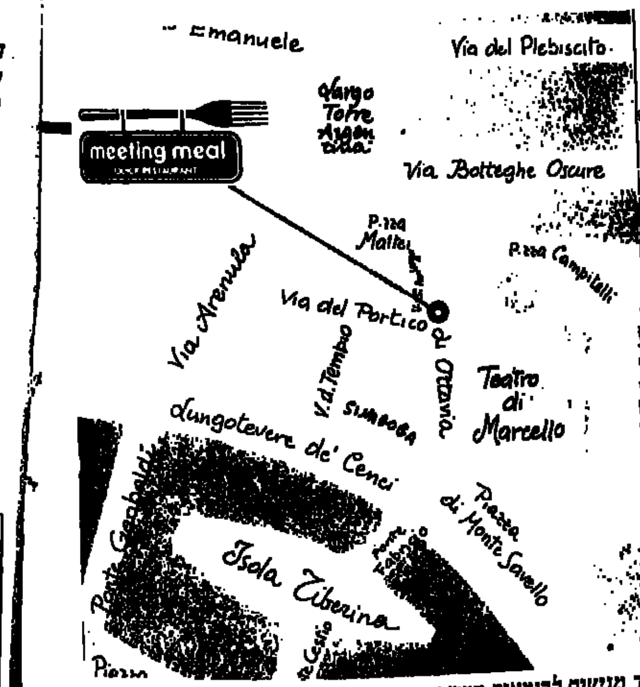

כך מגיעים לרומאית הכשרה.

נורית ברצקי

תחיה בברבדוס

בית הכנסת "נדחי ישראל", שהוקם ב־1654 ב"סמטת בית הכנסת" ליד "רחוב היהודים", בבריג'טאון, נעזב זה מכבר. עתה נחנך מחדש, במעמד מרגש.

בית הכנסת "נדחי ישראל" המשוחזר בברבדוס.

ל מוזמן לפינת החמד ברבדוס, אי־מרינה השוכן בקצה הים הקאריבי, יגיע בסיורו גם לבירה בריג'טאון. שם ייתקל במיזורקת המים הנושאת את השם "מונטיפיורי" ובעוברו את "רחוב היהודים" יגיע ל"סמטת בית הכנסת". משני צידיה מונחות עשרות רבות של מצבות, אבן רגילה ושיש, הכתובות עברית וספרדית. זה בית הקברות היהודי העתיק של ברבדוס.

בביקורינו הקודמים, איתרנו בקצה הסימטה מיבנה מוזנח ועזוב, ששימש בעבר בית כנסת לקהילה שאיננה עוד. חקרנו את תולדות הקהילה והעלינו, כי ראשוני היהודים הגיעו לאי שנה אחת לאחר ההתיישבות האנגלית. כבר בשנת 1628 החלה להתארגן קהילה של אנוסים יוצאי פורטוגל. הם הגיעו מברזיל, מסורינאם (גויאנה ההולנדית), מגויאנה הצרפתית, מהולנד ומבריטניה. בברבדוס מצאו מקלט מרדיפות האינקוויזיציה – וחזרו ליהדות. בשנת 1680 מנתה הקהילה כ־300 נפש. שיעור לא־מבוטל מאוכלוסית האי הקטן.

הבולים שהנפיקה ממשלת ברבדוס לרגל החנוכה המחודשת של בית הכנסת העתיק.

ירידת הקהילה החלה בסוף המאה ה־19. רוב היהודים היגרו למדינות אחרות וחלקם נטמעו. אמר לנו אחד מצאצאי היהודים: "עבורנו קמה מדינת ישראל מאוחר מדי. לא עמד לנו כוחנו להמשיך להתקיים כיהודים".

ב־1928 מכר אחרון צאצאי היהודים הפורטוגליים כאי את נכסי הקהילה ואת בית הכנסת "נדחי ישראל". היה תנאי, שיטפלו וישמרו על בית הקברות היהודי. בבית הקברות נמצאות מצבות הנחשבות לעתיקות ביותר ביבשת האמריקנית. ניתן לקרוא את הכתוב בעברית היפה, חרוט בשיש בצד הכתוב בספרדית ובפורטוגלית. כן ניתן להבחין במאמץ שנעשה על ידי יהודים בימים עברו, לאיתור ולשימוש בשמותיהם העבריים, בנוסף לשמות שניתנו להם ע"י אנשי האינקוויזיציה. תמצאו שם את כהן־פלינפנטה, ברוך־לוסאדה, חזקיהו־דה־קוסטה ועשרות אחרים.

רוממים ניצבנו על־יד שברי המצבה של הרב רפאל חיים קריגל מחברון, שנדד ברחבי עולם כדי להביא דבר ארץ הקודש לקהילות הנידחות. על ערש דווי (ב־1777) ביקש להחזיר את ספריו ואת בגדיו למשפחתו בחברון.

ומן הקברות – לתחיה. בליל שבת, ה־18 בדצמבר האחרון, שוב בקעה תפילה מבית הכנסת "נדחי ישראל". כיום הקהילה מורכבת מיהודים שמוצאם מאירופה וחלקם פליטי השואה. לא נותר שריד מצאצאי הקהילה העתיקה. ממשלת ברבדוס החזירה את המיבנה הישן של בית הכנסת לקהילה, שאנשיה עשו ימים כלילות בשיקומו, לפי תרשימים עתיקים. כלי הקודש יוחזרו לבית הכנסת מהמוזיאון המקומי ומבתים פרטיים.

לציון שיקומו של בית הכנסת הובאה לברבדוס התערוכה התיעודית הניידת של "בית התפוצות", הנקראית "לה נסיון – בעקבות יהודי ספרד ופורטוגל באיזור הקאריביים". נפל בחלקנו להיות מוזמנים לפתיחת התערוכה, כחוקרי ועורכי תערוכה זו עבור בית התפוצות בתל־אביב. היינו הישראלים היחידים במעמד מרגש זה. צרפנו קולנו לתפילה יהודית מחודשת, בחלק עולם רחוק מישראל.

כתובת משרידי "נדחי ישראל" שמורה במחסן המוזיאון המקומי.

התפילה נערכה על־ידי הרב זינגר, מזכ"ל הקונגרס היהודי העולמי ובנוכחות נציגים של "מועצת יהדות חבר העמים הבריטיים", בראשות חבר הפרלמנט הבריטי גרוויל ג'אנר ונציגי יהדות בריטניה, קנדה אוסטרליה ג'מאיקה, סינגפור והודו. דואר ברבדוס הנפיק לרגל המאורע סידרת בולים מיוחדת ושלטונות המדינה, לרבות ראש ממשלתה ושריה, לקחו חלק פעיל בארועים השונים, בהם כובדו גם מדינת ישראל ונשיאה.

כך חזרה עטרה ליושנה – בברבדוס.

רינה ומרדכי ארבל ■
ברידג'טאון, ברבדוס

בפתיחת התערוכה הישראלית במוזיאון הלאומי של ברבדוס. מימין, מחבר הרשימה ולידו שר התיירות של האי, ונציגי השלטונות, היהדות המקומית ויהדות חבר העמים הבריטי.

על נמרים ואנשים

מי שישמע על מעללי משפחת הנמרים הישראלית – סומק יעלה על לחיו. הסיפורים הללו יכולים להזכיר את מאבקי הכוח שבסדרות הטלוויזיה "דאלאס" ו"שושלת". יש בהם הכל: בגידות, מעשי רצח ונקם, תככים. והרבה הרבה סקס.

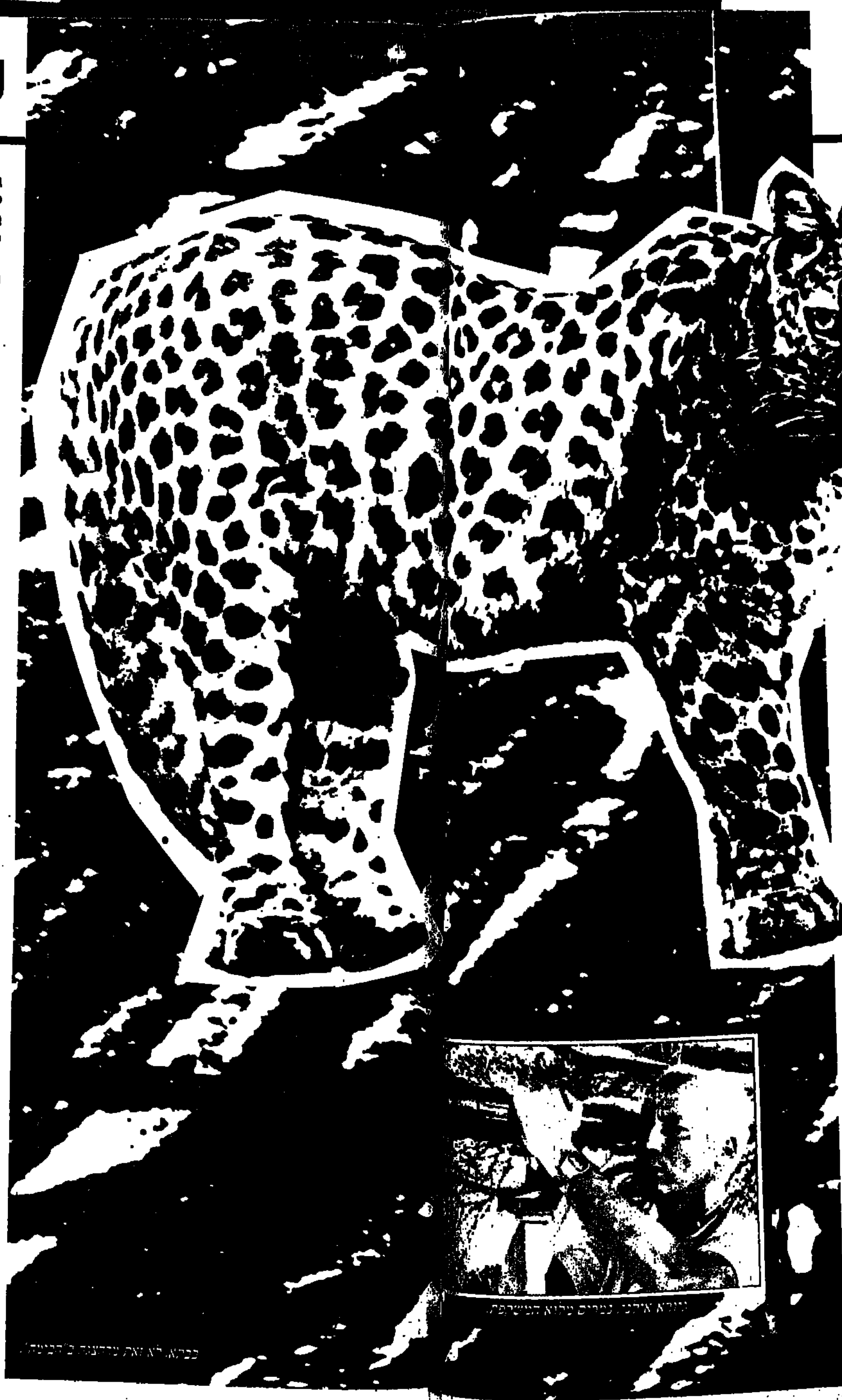

בבתא. לא זאת [illegible]

גיורא אילני: נמרים כחלק מהמשפחה

זהו איננו קטע מ"זכרונות מאפריקה", גם לא מ"בחורה מטואיצ'יצי". אין כאן שום עניין לספארי בקניה או משהו דומה. בסך הכל מדובר כאן בשעתיים נסיעה מכפר־סבא, או אם נדייק: בכמה עשרות מטרים מגדר קיבוץ עין־גדי. המקום: נחל ערוגות; השעה: 05.45. ...ואז יכולתי להבחין בבירור בנמרה "שלומציון", עומדת על מדרגות הנחל ומלקקת בשלווה סטואית את גור הנמרים שנולד במול־טוב לפני כארבעה חודשים. נכון שהפגישה נמשכה לא יותר מכמה דקות, כי כאשר הצטלבו מבטינו – חמק הגור ראשון אל בין השיחים ואילו אמו, בהליכה נמרית־אצילית, הצטרפה אליו במקום המסתור.

וזהו. את הפואנטה, כלומר את החלק העיקרי שבסיפורי, כבר כתבתי־גיליתי. מה שנותר לי הוא לפרט במקצת את האירועים שקדמו לביקורי במקום. והיו אירועים.

בעקבות הידיעות המרעישות המתפרסמות חדשות לבקרים, בדבר נמרים המסתובבים "חופשי־חופשי" במדבר יהודה, ובסביבות בקיבוץ עין־גדי, ובעקבות הידיעות בדבר חרדה שאחזה בתושבי האזור, החלטתי לשחק את הגבור. שמתי, כמו שאומרים, נפשי בכפי – וירדתי, לא לפני שהשארתי בבית צוואה מתאימה. וכך, אחרי תיאום מוקדם עם גיורא אילני, איש רשות שמורות הטבע, הגעתי לאזור המועד, כביכול, לפורענות.

הופתעתי לראות מטיילים שאננים נופשים בחיק הטבע ואינם מודעים כלל לסכנה האורבת להם בסבך הצמחיה או בנקיקי המצוקים. ואני לא מדבר כבר על סקאנדינאוויות (כך הן נראו לי כשהיו חשופות) שעלולות היו לרגיז את הנמרים.

לפנות ערב יצאנו לדרכנו במעלה נחל ערוגות. איש הנמרים (כבר תשע שנים), גיורא אילני, הולך בראש אל מול פני הסכנה, בידו אנטנה, המסוגלת לקלוט את אותות המשדר שהוצמד, בהזדמנות, לצוואר הנמרה. אחריו פוסע דוד מנינגר, פקח רשות שמורות הטבע באזור דרום מדבר יהודה, בחור בריא־גוף ורחב כתפיים. אחריהם – עבדכם הנאמן, נתח בשר־עוף בידו. תמהתי, אגב, אם תפקידי במשלחת, כאוחז בבשר, הוא חלק ממסע הנקמה בעיתונאים שלא גילו חיבה יתירה לנמרים ולחוקריהם...

המטיילים האחרונים היו כבר בדרכם התוצה מהשמורה. אלה, ואחרים, בוודאי הרימו גבה למראה השלישייה המוזרה הצועדת בכיוון הנגדי. רק ישראלית אחת תפסה את העניין, ותוך שהיא מנסה להסות את ילדה הבוכה, היא אומרת: "נמרים, נמרים בסביבה, איפה יש נמרים?". ולילד היא אומרת: "די, אל תבכה חמודי, יש נמרים בסביבה".

אותה אמא לא ידעה, מה שגם אנחנו לא ידענו. בשנים האחרונות לא נרשמה אפילו היתקלות רצינית אחת בין נמרים לבני־אדם. ידוע ומקובל שנמר־נמר מסוגל לחסל אדם בלתי מוזיין בתוך שניות. אך למזלנו הטוב – הנמרים אינם יודעים זאת: הם רואים בנו הולכי על שתיים, גבוהים מהם ומשום כך אנו מצטיירים בעיניהם כמסוכנים. אם יהיה מישהו שיתרגם לנמרים את הקטע הזה – אוי לנו...

למען הדיוק – נציין שהיו אמנם אי־אילו תיקולים בין נמרים לבני־אדם. הנפגע העיקרי היה לא אחר מאשר גיורא אילני עצמו, שכל "סכסוך" שלו עם נמר – יכול להחשב ל"תאונה מקצועית", אליבא דהגדרה הלאומית. הוא מראה בגאווה מסויגת, אמנם, אך די גלוייה, שריטה על היד שגרמה לו נמרה צעירה, אותה גידל בביתו לאחר שאמה נטשה אותה. תאונה מקצועית אחרת הוא מתאר במלים: "פשוט רציתי לצלם מקרוב את אחת הנמרות. היה לה גור קטן והתקרבתי יותר מדי. היא קפצה עלי והדפה אותי לאחור".

אך ברשותכם – בואו ונחזור לסיור. גיורא סורק את השטח בעזרת האנטנה והמקלט מתחיל לצפצף. "היא כאן", הוא קובע במסקנות ומצביע לעבר שיחי הסלוודורה, כ־50 מטרים מעלינו. דוד נוטל ממני את נתח העוף, עולה למקום ומניח את הפתיון לא הרחק מסבך השיחים.

מצפים ומצפים – ונמרים איין. החושך כבר יורד על מדבר יהודה ואנחנו מתקפלים באכזבה. "כל כוחותינו חזרו בשלום לבסיסם" היה דובר צה"ל מודיע במקרה זה. גיורא סבור שאם תבלע הנמרה את הבשר שהשארנו – לא צפויות הלילה בעיות מיוחדות לחתוליהם של חברי קיבוץ עין־גדי.

אבל זו היתה רק הנחה. בשעה 10 בלילה אנחנו מתיצבים בשערי הקיבוץ, סורקים את המקום בסיוע האנטנה. דממה מוחלטת. אנחנו יורדים מהעניין ללילה זה. גיורא רגיל במצבים שכאלה. אני קצת מאוכזב.

ב־4.45 לפנות בוקר אנחנו משכימים ונוסעים לקיבוץ. המקלט של גיורא מורה על כך ש"שלומציון" עדיין נמצאת בסבך הסלוודורה. אנחנו יוצאים מפשפש צדדי ותופסים עמדת־תצפית לעבר השיחים. אני כבר מת לראות אותה וגיורא אומר שעוד לא הגיע הזמן. לפתע הוא מסמן לי להתקרב. באמצעות המשקפת אני יכול להבחין בבירור ב"שלומציון" היפיפיה והאצילית מלקקת באהבה את גורה הצעיר (שהוא, במקרה, גם הנכד שלה...). אני לא כל כך הבנתי את הקטע הזה. הנה ההסבר.

גור הנמרים הוא התוצר הביולוגי הטבעי של הזדווגותם האריפאלית של שלומציון ובנה הנמר "הורדוס".

גיורא לא אהב כאשר כתבו באחד העיתונים: "גילוי עריות אצל הנמרים". הוא אומר שכל אחד אוהב הומור, עד שזה נוגע למשפחה הוא. בשם "משפחה" הוא כולל לא רק את בני האדם, אלא אף את הנמרים שבמדבר יהודה. לכל נמר יש שם וכאשר שומעים על מעללי משפחת הנמרים הישראלית יכול הדבר להעלות סומק על פני הצנועים שבאנשים. הסיפורים הלו יכולים להזכיר את מאבקי הכח שבסדרות הטלוויזיה "דאלאס" ו"שושלת". יש בהם הכל: בגידות, מעשי רצח ונקם, תככים והרבה הרבה סקס.

אגב סקס. כאשר אומרים על מישהו שהוא "כמו נמר" – לא סתם אומרים. היה מי שעקב אחרי זוג ומצא ש"ינאי" בעל את "שלומציון" 300 פעמים בשלושה ימים. כן זה ההספק של הנמר לבית ינאי.

רוב שמות הנמרים לקוחים מהמיתולוגיה. כיום יושבות בשבי "אניגמה" (תעלומה – ביוונית), נמרה ביישנית מאיזור עין־גדי שנמצאת בגן הזאולוגי של אוניברסיטת ת"א ו"בבתא" (אשה משוחררת מתקופת בר־כוכבא) שנורתה ונפצעה בערב יום העצמאות תשל"ט (1979) ע"י חברים מעין־גדי וזמן קצר אח"כ נלכדה. כיום היא מתגוררת ב"חי־בר" שבערבה הדרומית.

נחזור לרגע ל"שלומציון". אחרי אחד הביקורים הליליים שלה בקיבוץ עין־גדי, אמר אחד החברים: "אם מישהו מתושבי הקיבוץ ייפגע ע"י נמר – כדור ראשון נירה בנמר, וכדור שני בגיורא!".

עד כדי כך לא אוהבים אותו?

נכון שזה לא סימפאטי שנמר מסתובב לך בין הרגליים בקיבוץ, ומאידך – היכן העקרונות המקודשים של שמירה על ערכי הטבע? שמירה, שמירה, אבל נמר זה לא שפן או חתול. או מה? אומרים חובבי הנמרים, בגלל זה שהוא גדול יותר מחתול אסור לו לחיות?...שיחיה, אומרים המתנגדים, אבל בג'ונגל באפריקה או בגן־חיות.

הפתרון שגיורא מציע הוא שחברי עין־גדי, כחלק אינטגרלי מהסביבה שבה הם חיים וממנה הם מתפרנסים (תיירות), ישלמו "מס" קטן והוא הימנעות מגידולן של חיות בית ושעשועים. ואם כבר חיות־בית, מציע גיורא, לחילופין, שיקפידו על החזקתן בבתים, בעיקר בלילה. לדבריו, פועל יפה הסידור הזה במצפה־שלם. על "חיסול" הנמרים – אין גיורא מוכן כלל לשמוע.

בינתיים, יותר כפעולה לכיבוי שריפות, מנסים אנשי הרשות להרגיל את "שלומציון" לבשר־עוף זמין, ולאט לאט למשוך אותה, באמצעות הבשר, דרומה, בכיוון לנחל צאלים, המרוחק ממקום־יישוב.

לא נותר לנו אלא לאחל הצלחה לכל העושים במלאכה, ולקוות לחזון אחרית הימים שבו ייאמר כך: "וגר זאב עם כבש ונמר עם (עין)גדי ירבץ וגיורא אילני נוהג בהם"...

כאשר אומרים על מישהו שהוא חזק "כמו נמר" – לא סתם אומרים. היה מי שעקב אחרי זוג נמרים ומצא ש"ינאי" בעל את "שלומציון" 300 פעמים בשלושה ימים. כן זה ההספק של הנמר לבית ינאי.

עודד שלומות ■

מה קורה בין המירוצים

צילם: רובי קסטרו

ב

בגיל 14 הוא נתפס משתולל על אופנוע עצבני, סוחט את הגז עד הסוף. המשטרה שלחה אותו הביתה עם בעיטה והוא החליט, בכל זאת, לחכות כמה שנים. תשע שנים מאוחר יותר, כבר עם רשיון בכיס, החליט דורון גלנט לצפות להנאתו במירוץ המכוניות של אשקלון. חבריו ידעו שלתחרות הבאה הוא יגיע שוב – ולא כצופה. מקץ שלושה חודשים כבר ישב בתוך אלפא סוד מיושנת, כמשתתף מן המניין.

היום, בגיל 27, גלנט הוא חבר בוועד המועדון המוטורי הישראלי, ומנסה לעשות נפשות לענף שהוא כה פופולארי באירופה. בכלל, הטריפ שלו הוא להניח יד על איזה מנוע, ורצוי שיהיו תחתיו גם גלגלים. שניים, שלושה, או ארבעה. העיקר שזה נוסע מהר. "כשצפיתי לראשונה במירוץ המכוניות באשקלון, הייתי מוכיר מועדון המוטור קרוס בישראל. אז גם החלטתי, שאופנועים זה עסק לילדים ומייד עשיתי הסבה לארבעה גלגלים".

כדי להצטרף לתחרות הבאה, עשה גלנט שיעורי בית. כלומר, קודם כל – מכונית. הרבה כסף לא היה לו, אבל לאלפא סוד זה הספיק. קנה מכונית עם מנוע גמור. יצר קשר עם דני ון־הרטן, אז יו"ר המועדון המוטורי והיום מבקרו. שיפץ את המנוע וירד לאשקלון, לתחרות. "מכיר את האימרה הידועה שכל ההתחלות קשות? אצלי היא היתה קשה יותר", הוא נזכר.

הספיק לעשות שני סיבובים בשלב הקדם־תחרותי באימון, והופ – המנוע המשופץ הלך. בדרך חזרה הביתה כבר תכנן את המירוץ הבא. אחרי שלושה חודשים שוב ראו אותו באשקלון, עם אותה אלפא־סוד ואותו מנוע, משופץ. הפעם המנוע עמד במבחן. בחצי הגמר נהנה גלנט מהנסיון האגרסיווי שרכש בעידן האופנועים, ומצא עצמו ראשון מייד בזינוק. החזיק מעמד יפה. עד ש. סיבוב אחד לפני הסוף, שוב נתקעה המכונית. הוחלט על זינוק מחודש. המים במנוע האלפא כמעט אזלו. בזינוק המחודש הוא פרץ קדימה, נטל את ההובלה ו ...עוד פעם בעיה חמורה, בסיבוב האחרון: הלך המנוע. סופית. פורמלית, היה כגמר. מעשית – בדרך הביתה, ואת חומן הכרוך בנסיעה הביתה, אתם כבר יודעים למה גלנט מנצל: תכנון המירוץ הבא שלו.

במירוץ השלישי ניצח בחצי הגמר. עם מנוע חרש עלה, אופטימי, לגמר. המנוע החזיק, הקלאץ', משום מה, לא. עוד מירוץ הלך. אבל למה להישבר, כשיש מירוץ נוסף ורביעי? וגם כאן חזר הסיפור על עצמו בגמר – הפעם היה זה תורו של הגיר לזייף. העונה נגמרה עם המנוע.

בעונת '86 זה לא נראה הרבה יותר טוב. למרות השיפוצים והחלפים החדשים, הלך לגלנט המנוע, אחרי ששוב סיים ראשון

בחצי הגמר. למסקנה שהוא הגיע מיד אחרי אותו מירוץ, היו רבים מגיעים הרבה לפני: להחליף את המכונית. "לא שיש לי משהו נגד הדגם הזה, רק שהאוטו הספציפי הזה לא מסתדר איתי".

במירוץ המסכם של העונה שעברה, הגיע במקום שלישי במקצה ל־1300 סמ"ק, ב"סמכה־ראלי".

לאחרונה פתח יחד עם דני ון־הארטן חנות לאביזרי רכב. אשר למירוצים הוא אומר כי מוכרחים להיות משוגע לדבר; "אחרת אין לך מה לחפש שם". ואם סתם־נהג רוצה להשתתף באשקלון? "תחילה יפנה ל'ספונסור', מממן, יגיד לו שהוא משתתף במירוצים. עכשיו הכל תלוי בסיכום איתו. אם אתה בר מזל, לא יהיו לך הרבה הוצאות. אם לא, אז ההיפך".

צריך להבין, שלפי גלנט גם הוצאה של בר־מזל גבוהה, הרבה כסף. אצלו, לדוגמה, ההוצאה השנתית מסתכמת בין 10–20 אלף דולר. כסף קטן, כסף גדול, הכל יחסי. רווחים אין. נלסון פיקה או אלן פרוסט, שחקנים ראשיים במירוצי הפורמולה 1, יכולים להרוויח בעונה טובה, לא כולל פרסומות, איזה שלושה מיליון דולר לפיצוחים. במקומותינו, הרווח הוא הסיפוק. באשקלון, מי שמחפש כסף, שיסתכל בארנק הפרטי שלו. אף אחד לא עומד שם ומחלק כסף.

גלנט, כמו יתר החברים, מתאמן במסלול של אשקלון, במסלול המירוצים עצמו. "כל חבר מועדון רשאי לבוא להתאמן". באים אפילו מרחוק. "יש אחד, מישל רדז, נוסע במיוחד מקרית־אתא, עם הזיווה שלו לאשקלון".

העונה הבאה תתחיל באפריל. גלנט שוב יהיה שם.

בועז ביסמוט ■

יום תחרות

אתה שואל: מה הנוהל ביום תחרות? הנה:

1. בדיקות טכניות למכוניות המשתתפות. בדיקת תקן לסרבלים חסיני האש שלובשים המתחרים (3 שכבות) ולקסדות.
2. אימון – כל אחד זכאי לקבל מספר סיבובים (בדר"כ 5) במסלול המירוץ.
3. מרידות ומגים לקביעת מיקום המכוניות בקו הזינוק. בעל הזמן הטוב ביותר מקבל את המיקום הטוב ביותר. הכל נעשה בחלוקה לפי קבוצות נפח. עד 1,000 סמ"ק, 1,300 סמ"ק, 1,600 סמ"ק.
4. חצי גמר. בהתאם לזמנים מקבלים המעפילים לגמר את המיקום למירוץ הגמר.
5. גמר.

דעתו של שביט שאול
מתחרה על פיאסטה 1,000 סמ"ק

"מי שרוצה להיכנס לענף הזה צריך כסף. לא מספיק לאהוב את הענף. למי שאין כסף, אין מה לחפש שם. חוץ מזה, יש הרבה עבודה מסביב למירוץ עצמו. עבודה שחורה. אנשים חושבים שאנחנו כמו השמות המפורסמים בעולם, רק מתחרים ויש לנו מכונאים שעושים עבורנו את העבודה השחורה. זה לא כך. אנחנו עושים את הכל".

– כיצד פותרים את בעיית הכסף?

"המצב האידיאלי – להשיג ספונסורים. זה לא תמיד קל ובטח שלא בארץ. אם הענף יקבל יותר פרסום, יהיה קל יותר להשיג מממנים. לי היה מזל והצלחתי להשיג, כך שההוצאות שלי לא היו גבוהות במיוחד".

– בין התחרויות יש מקום להתאמן?

"בהחלט. באשקלון, במסלול שבו נערך המירוץ עצמו. לפני־כן ניסינו להתאמן בכל מיני מקומות, בשדות, בשבילים שוממים, אפילו בשדה התעופה של מגידו. אישית, הפסקתי להתאמן במקומות כאלה, כי לא היה לזה אותו אפקט".

– מה אתה מציע ל"ירוק" שרוצה להצטרף אליכם?

"ראשית, שיאהב את זה. הוא צריך זמן פנוי וכמובן, איזו חבילת כסף מהצד".

המועדון המוטורי הישראלי

המועדון המוטורי הישראלי מונה כ־300 חברים. איזי רוזוב, יבואן ב.מ.וו., הוא יו"ר המועדון. המועדון נוסד ב־1984. הוועד דואג לפעילות השוטפת. הפעילות, על־פי תקנים בינלאומיים. השופטים בתחרויות הם מחו"ל. משתדלים גם להביא אטרקציות לכל תחרות. למירוץ המסכם של שנת '86 הגיע הצרפתי ברונו סאבי אלוף צרפת בראלי.

רק בעייה אחת יש לחברי המועדון. אין מספיק צופים, אין מספיק פרסום והמודעות בציבור לכל המאמץ – נמוכה. בכל עונה יש ששה מירוצים, השישי הוא המסכם. עונת '87 הסתיימה.

דעתו של ישראל סבר, מתחרה
ב"סיאט־איביזה" 1,600 סמ"ק

"כל אחד שרוצה להצטרף למועדון המוטורי מתקבל בברכה. אתה בא, נרשם ואז אתה נושם כמו כולנו את אבק התחרות. בהתחלה הייתי רק איש צוות. כעבור שנה החלטתי שאני כבר מספיק מכיר את הבעיות".

– מה צריך כדי להפוך למתחרה?

"כדי לבנות מכונית, צריך הרבה כסף, על אחת כמה וכמה אם אתה מעוניין במכונית שאיתה תגיע להישגים. הישגים, זאת אומרת לסיים את העונה בחמישייה הראשונה לפחות".

– המכונית משמשת רק למירוצים ואימונים?

"בהחלט. מדובר במכונית שהיא מאוד לא נוחה לנהיגה, אבל מאוד יציבה ומאוד מהירה".

– חוץ מכסף מה עוד צריך?

"הרבה הרבה סבלנות. אתה קורא הרבה ספרות מקצועית לפני שאתה מתיישב מול ההגה, אבל רק בשטח אתה באמת לומד".

– ממנים יש?

"יש בעייה עם ספונסורים. אנחנו רוצים כסף והם בתמורה דורשים פירסום. הענף לא זוכה למספיק סיקור ולכן המממנים לא ששים לבוא לקראתנו".

צעירים, אבל לא טפשים

נהגים צעירים אינם כה חסרי אחריות בכל הקשור לנהיגה בגילופין כפי שהיה מקובל לחשוב. סקר חדש שנערך לא מכבר גילה שההפך הוא הנכון. דווקא נהגים צעירים – יותר מהמנוסים והמבוגרים – מתייחסים לנהיגה שלאחר הלגימה בחומרה הרבה יותר מאשר לעבירות אחרות. ב"סולם החומרה" שלהם היא הופיעה גבוה יותר אף משוד מזויין ופריצה המלווה באלימות.

הסקר שנערך בהזמנת איגוד הנהגים הבריטי ופנה לנהגים בין הגילים 17 ו־24, גילה כי דווקא הם – יותר מקבוצות מבוגרות יותר שנבדקו בסקרים קודמים – מודעים לסכנות החמורות שבנהיגה לאחר לגימת משקאות חריפים. דווקא הם ראו את ירידת כושרו של הנהג השתיין כפגם חמור בתיפקוד, ודווקא הם ענו שבמצב כזה, מוטב שלא להסתכן ולא להתיישב ליד ההגה.

יותר מ־75 אחוזים מהנשאלים אמרו כי כאשר עליהם לנהוג הם משנים את הרגלי השתיה שלהם בעת בילוי מחוץ לבית – או שאינם שותים בכלל או שהם מקצצים את ה"מנה" שהקציבו לעצמם לכוס בירה אחת בלבד. שני שלישים מהנשאלים טענו שמעולם לא נהגו אחרי לגימת משקאות חריפים. כל הנשאלים כולם מתחו ביקורת חריפה על המינהג של "לשתות ולנהוג" והביעו תמיכה נלהבת ביוזמת כמה חברי הפרלמנט הבריטי לחוקק בקרוב חוקים חדשים ומחמירים הרבה יותר מבעבר ל"טיפול" בנהגים שתיינים. לדעת רוב הנשאלים, העונשים המקובלים היום באנגליה על נהגים שבית־המשפט מוצא אותם אשמים ב"נהיגה שתוייה" – אינם מרתיעים דיים.

אגב, 65 אחוזים מהנשאלים היו גברים, ו־35 אחוזים – נשים. מזמיני הסקר הביעו שביעות רצון רבה מתוצאותיו שהוכיחו, לדבריהם, שינוי מהותי בהרגלים של הצעירים האנגלים, שכידוע – הלגימה היומית בפאב מהווה חלק חשוב בשיגרת החיים והבילוי שלהם.

נצחון הזכמת הסבתא. בגולף פתוחה, הרפיתו להשוויץ תרתי־משמע. גם עושים רוח, וגם הרגליים נשארות חמות...

[illegible]

איך אפשר להנות ממכונית פתוחה גם בחורף? הצעירים שבצילום מצאו לכך פתרון מקורי: הם משאירים את גגה של הגולף קבריולה שלהם פתוח, מפעילים את מערכת החימום ב"פולווליום" אבל מקפידים שהאוויר יצא רק מן הפתח התחתון שליד הרגליים. האוויר החם עולה למעלה, חולף על־פני הגוף ומחמם אותו. כך לא רק שאפשר להמשיך ולהשוויץ בקבריולה, אלא גם לשמור על הוראות הרופא – והסבתא: בחורף: רגליים חמות וראש קר.

[illegible]

השותפות בין נהג מירוצי הראלי האנו מיקולה לבין קבוצת המירוצים "אודי ספורט" הסתיימה ב־31 בדצמבר '87, עם סיום תוקפו של החוזה בין הצדדים.

מיקולה, בן 45 כיום, מנהגי המירוצים המצליחים ביותר בעולם,

האנו מיקולה. ימשיך להשתתף בראלי, אבל ביפנית

יתחרה בעונת 1988 עם קבוצת מזדה. לא מכבר אמר בראיון שהוא שהוא בהחלט מרגיש כשיר להמשיך ולהתחרות במסלולי הראלי, אבל היות שאודי אינה מתכוונת לתחר כיצרן בעונת 1988 – החליט להיפרד מן הקבוצה שהיה חלק ממנה מאז שנת 1980.

האנו מיקולה היה מן הבולטים בנהגי אודי ספורט שהצליחו תוך זמן קצר ביותר להוכיח על מסלולי הראלי את יתרונותיה של אודי קוואטרו, שהופיעה לראשונה בראלי שוודיה בשנת 1981. האנו מיקולה נהג בה והביא אז לנצחונה הראשון במסגרת אליפות הראלי העולמית.

ב־1983 הביאו לו נצחונותיו במירוצי הראלי של שוודיה, פורטוגל, ארגנטינה ופינלנד את כתר אליפות העולם לנהגים של אותה שנה.

בסך הכל זכה מיקולה עם אודי קוואטרו בעשרה מירוצים במסגרת אליפות העולם ותרם בכך לשתי זכיותיה, ב־1982 וב־1984, בתואר אליפות העולם ליצרנים. נצחונו האחרון של מיקולה לאודי היה בראלי סאפארי שנערך בקניה באפריל 1987.

רק עם אופנוע

ערב שני בסדרה הקרוייה "ספרייה בג'ינס" יתקיים ביום שלישי 12.1.88 בשעה 20.00 באודיטוריום של ספריית שער־ציון, בית־אריאלה בתל־אביב, בשיתוף הירחון "אוטו" ו"מעריב לנוער" של "מעריב".

"ספרייה בג'ינס" היא סידרת מפגשים והרצאות העוסקת "בנושאים רבים ומגוונים שמיועדים לאנשים צעירים שחושבים קצת אחרת", כדברי עורכיה.

הערב הראשון שהתקיים במסגרת הסדרה, עסק במוסיקת פופ בריטית בשנות ה־80. הפעם תהיה כותרת הערב "רק עם אופנוע" – ובמסגרתו יתקיים דיון שינסה לבדוק את "מעמד" האופנוע במציאות החיים ובדימוי באמנויות השונות.

בדיון ישתתפו הפסיכולוג ד"ר דוד רודי, שיתיחס לשאלה "למה דווקא אופנוע?"; דוד גורביץ על "זן ואמנות אחזקת האופנוע" ודימוי האופנוע בקולנוע האמריקני; "אופנוע כדרך חיים" – ראיונות עם אופנוענים; המשורר רוני סומק: "שירים על אופנוע" וכן יוקרנו קטעים מתוך סרטים הקשורים לחיה הדו־גלגלית. באולם הכניסה יוצגו דגמי אופנועים.

עורך הערב: טל שביט. מנחה: איטו אבירם. מחיר הכרטיס: 10 ש"ח.

מנכ"ל חדש ל"מ.מ.ס.י."

גדעון נווה, המנכ"ל החדש של מועדון מכוניות וסיירות ישראל (מ.מ.ס.י.), החליט ליטול על עצמו גם את תפקיד נציב התלונות של החברה, ולהיות ממונה אישית על טיב השרות שהוא מגישה למנוייה.

נווה, שלא מכבר נכנס לתפקיד, רב־סרן (מיל.) בחיל התימוש של צה"ל, כיהן עד לפני מספר שנים בתפקיד ראש מדור ניסויי רכב והיה אחראי על שיטות האחזקה של כלל הרכב בצה"ל. "אני יודע שיש מפעם לפעם תלונות על טיב השירות שלנו, ושהלקוח תמיד צודק; אני גם יודע שמי שאינו עושה – אינו טועה. בעתיד נדאג למנוע טעויות ולשפר עוד יותר את השירות. כל תלונה תובא אלי לטיפול מהיר ולמציאת פתרון שיבטיח שמקרים כאלה לא ישנו" – הוא אומר.

לנהוג באנגליה

ה"אוטומוביל אסוסיאיישן" – איגוד המכוניות הבריטי – העביר באחרונה מספר עצות לנהג הישראלי, גם לזה שיגיע לאנגליה במכוניתו בעלת מספר הרישוי הישראלי, וגם לישראלי ששוכר רכב באירופה. העצות מועברות אלינו דרך נציג האירגון בישראל – "מ.מ.ס.י.", מועדון מכוניות וסיירות.

ובכן: בעל רכב ישראלי שבמכוניתו מכשיר "פלאפון", טוב יעשה אם יפרקו לפני הנסיעה לחו"ל וישאירו בבית. באירופה יש שמחרימים במעברי הגבול מכשירים כאלה בלי כל הסבר, רק משום החשש שטלפונים שפועלים במדינות שמחוץ לאירופה עשויים או עלולים לשבש קווי־חירום ותקשורת בטחונית או ממשלתית. רק מעטים המוכסים בחו"ל שמוכנים להניח לבעל "פלאפון" לפרק את מכשירו ולהפקידו אצלם למשמרת. האחרים פשוט מחרימים.

מועדון המכוניות בבריטניה ממליץ בפני הזרים הנוהגים ברכב לפנות לצורך תיקונים רק למוסכים שמבליטים את השלט הצהוב בו נאמר: "מומלץ על־ידי האוטומוביל אסוסיאיישן". בבריטניה עצמה ישנם 3000 מוסכים כאלה.

ישראלים הנוהגים באירופה, טוב שידעו כי ישנם הוראות מסויימות למעבר במכוניות במנהרות ובמעברים תת־קרקעיים – קצרים וארוכים כאחד. יש להדליק אורות, יש להנמיך המהירות, ויש לכבד הוראות שאין לעקוף מכוניות במנהרה. כמו־כן צריך להגדיל את המרחק שבין מכוניתך למכונית שלפניך, ואם אירעה תקלה ושיירת המכוניות נעצרת, יש להפסיק את פעולת המנוע. הוראות אלה חשובות במיוחד במרכז אירופה, שם ישנן מנהרות רבות, מהן ארוכות במיוחד כמו סנט גוטארד בשוויץ (16 קילומטרים) וארלברג באוסטריה (14 קילומטרים).

בלי "קליפ־קלאפ"

הנוסעים במושבים הקדמיים באודי 80 אינם זקוקים לאותו התקן קטן שנהפך באחרונה ללהיט בין נהגי ישראל החגורים: ה"קליפ קלאפ", האמור להקל מעט מלחצן של חגורות בטיחות הדוקות יתר על המידה או כאלה שאינן תואמות בדיוק את מבנה הגוף של הישראלי הלא־ממוצע...

חגורת הבטיחות של אודי: בלי "תוספות מלאכותיות"

העוגן העליון של חגורות הבטיחות באודי 80 ניתן לכיוונון בהתאם לגובה הנוסע, ובהיותו מצוייד בחמש דרגות גובה אמור למנוע מהנהג סכנת חנק, במקרה שהחגורה גבוהה מדי בעבורו, או פעולה בלתי־יעילה שלה בשעת הצורך, במקרה שהיא נמוכה מדי. בשעת תאונה נשמכת חגירת הבטיחות של אודי 80 אל מאחורי ציפוי העמוד המרכזי של המכונית, כלפי מטה, כאשר מתקן האחיזה מרותק לריצפת השילדה.

מהנדסי אודי הביאו בחשבון את חובת החגירה בכל כביש ודרך בעת שתיכננו את מערכת הבטיחות הפאסיבית של המכונית. אגב, בכל ניסויי הריסוק שנערכים למכוניות הללו, חגורות נובות הניסוי כחגורות בטיחות.

כוח השמש

חברת "פולקסווגן" הציגה לאחרונה מכונית ניסוי בעלת גנרטור סולרי שמקור האנרגיה שלו הוא קרינת השמש, העוברת התמרה באמצעות תאים סולריים הקבועים על גג הרכב, מדגם "קרוול".

משטח התאים הסולריים שעל גג הרכב, מסוגל להגיע – בתנאי קרינה אופטימליים – להספק של 100 ואט. אנרגיה זו מנוצלת לצינון הרכב באמצעות הפעלת מערכת האיוורור שלה: לתפעול תא־קירור; לטעינת מצבר, לתאורת חניה או לתפעול מכשיר חשמלי קטן כמייבש שיער או מכשיר להכנת קפה.

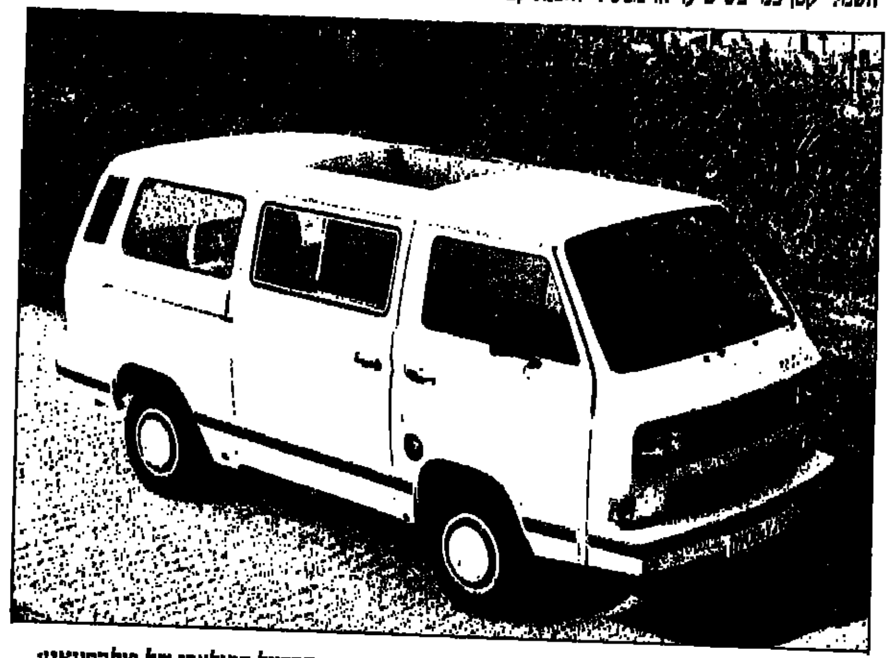

הקרוול הסולארי של פולקסוואגן: מסוגל להגיע להספק של 100 ואט.

בפולקסווגן מודעים למגבלות הקיימות של הרעיון, אולם לדברי מהנדסי הניסוי, יש להכין מקורות אנרגיה נוספים למכוניות אם ישובו מחירי הדלק להמריא – כפי שכבר אירע בעבר. במצב זה תהיה עלות תיפעולם של אביזרי הרווחה ברכב גבוהה ביותר, ואנרגיה חליפית זולה תהיה פתרון אפשרי לבעייה.

פינוקים

חברה חדשה בשם "אוטוסטרדה" מציעה לציבור הנהגים שרות חדש מסוגו בארץ – טיפול מקיף לרכב – במסגרתו יבצעו אנשי החברה במקומך, הנהג, את כל הטיפולים שאתה חייב למכוניתך האהובה, ממש "מדלת לדלת".

הפינוק כולל העברת מבחני רישוי ("טסט"), טיפולים שוטפים, שרותי מוסך אחרים מכל הסוגים, רחצה ופוליש, שרותי גרירה וחילוץ, שמאות רכב, התקנות מערכות מיזוג־אוויר, סטריאו ואזעקה, שרותי נהג צמוד, טפול בניירת משרד הרישוי, סדורי השכרת רכב, יעוץ מקצועי חינם. הכל, כדברי אנשי החברה, "כדי לחסוך מזמנם היקר של איש העסקים, האשה העובדת, נהג שנשלל רשיונו או חברה מסחרית בעלת צי רכב".

בימים אלה יצאה החברה בתוכנית מנויים המוצעת לוועדי עובדים ולחברות במחיר 180 ש"ח לשנה, כשהמחיר כולל שלושה טיפולי מוסך והעברת טסט שנתי. לפרטיים המחיר הוא 60 ש"ח, וכולל שרות והעברת טסט.

דוגמאות נוספות ממחירון החברה, לבודדים וחברות:

שרות נהג צמוד – 120 ש"ח ליום, 600 ש"ח לשבוע, 1700 ש"ח לחודש. שבת וחגים – 200 ש"ח ליום; מחיר העברת טסט שנתי – 60 ש"ח; שרותי מוסך הכוללים טיפול בניירת, ענייני משרד הרישוי והשכרת רכב – 50 ש"ח; שרות גרירה וחילוץ – 20 ש"ח; שמאות – 50 ש"ח.

בראש החברה החדשה עומד ארז דור־חי. בשלב זה היא מספקת שרותים לתושבי גוש דן. הכוונה לעתיד: להרחיב את הפעילות לכל חלקי הארץ.

פולו־קאפ, סיכומי 87'

לאחר שנטל חלק בארבע עונות מירוצים, שבשתיים מהן זכה בגרמניה באליפות מירוצי הפולו־קאפ, "קטף" לא מכבר פולקר קורדלנרווהר את תואר האליפות השלישי שלו במסגרת זו.

כל המשתתפים במירוצי גביע פולו־קאפ נוהגים במכונית זהה – פולו קופה־קאפ GT G 40 בעלת מנוע בנפח 1.3 ליטר, שהספקו 112 כוח־סוס. בעונת המירוצים '87 צבר פולקר קורדלנרווהר 127 נקודות.

דניאלה בוקשטיין ■

הפתרונות צריכים להגיע עד יום רביעי 20 בינואר, עם ציון מספר התשבץ על המעטפה, אל:
"תשבץ גבר לעניין" "מעריב", ת.ד. 20010, תל־אביב 61200.
הפתרונות יתפרסמו בעוד שבועיים. בין הפותרים נכונה יוגרלו:
5 תקליטים מתנת "הד־ארצי" ו–2 ספרים מתנת "ספרית מעריב".

אהרן כהן

תשבץ מספר 61

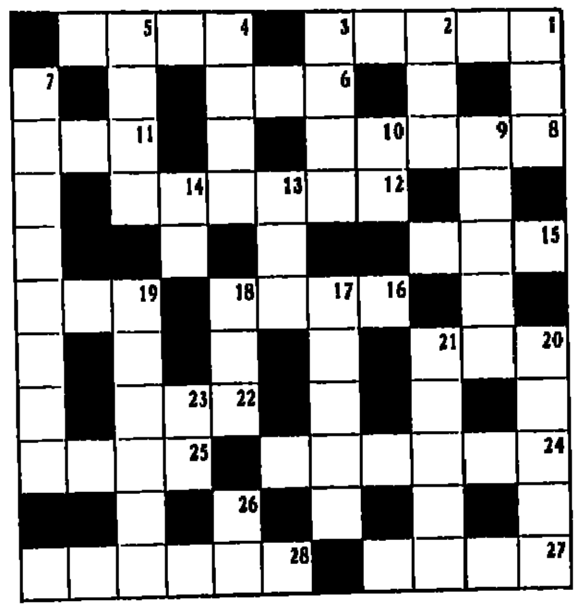

מאוזן:
1) חיל בצבא האמריקני; 4) פרי גדול ועסיסי הדומה לאצטרובל; 6) טעים; 8) ספינת אויר הנקראית על־שם בונה; 11) פרח; 12) עיר קדומה שהרידיה נחשפו בחפירות בחיפה; 15) אמצע החודש; 16) אחד הכלים שבסכו"ם; 19) גדר; 20) תעודה; 22) כבד־פה; 24) כלי נגינה; 25) קוץ; 27) "וירוס"; 28) חומר נפץ המכיל ניטרוגליצרין.

מאונך:
1) מסמר קצר בעל ראש רחב 2) יקום; 3) מתנה בצורת תוספת מיוחדת למשכורת; 4) נהר בספרד; 5) הטווס מתהדר ברבות כמותה; 7) עקב — — — — — — — —; 9) מחצב המצוי במקומות רבים בארצנו; 10) קיים, נמצא; 13) נגר; 14) ישן; 17) נוזלת טיפות גשם; 18) גוף האילן; 19) מסימני הפיסוק; 20) שיעמום, דכאון; 21) עצמאי; 23) רטוב; 26) בתוכי.

פתרון תשבץ מס' 59

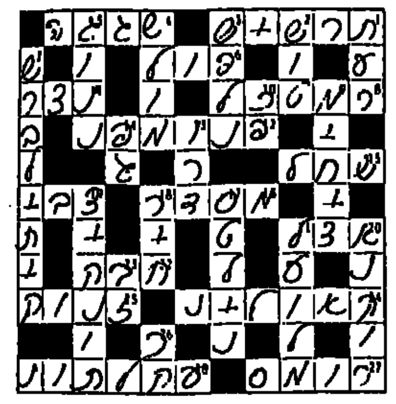

זכו בפרסים: תומר מנור, קב' שריד; אברהם גוטליב, תל־אביב; יערה רענן, קב' עין־חרוד־איחוד; זאב גולדמן, ירושלים; רס"ן אברהם לביא, צה"ל; דוד רשף, ירושלים; אהרן קוס, בת־ים.

הערה: מעטפות שלא יצויין על גביהן מספר התשבץ – לא ישתתפו בהגרלה.

יש מוצא מהקור

(המשך מעמוד 7)

3. מהירות תנועת האוויר (רוח): ככל שגוברת הרוח, גדל עומס הקור – עקב סילוק שכבות האוויר, שהספיקו להתחמם סביב הגוף בתוך הבגדים, והחלפתם באוויר קר. כך, למשל, עשויה רוח במהירות של 30 קמ"ש להיות שווה־ערך לירידה של כ–10 מעלות בטמפרטורת האוויר. לעומת זאת, מפחיתה קרינת השמש את עומס הקור, שהייה תחת שמים בהירים באמצע היום, על משטח שלג – המחזיר קרינה רבה – מפחיתה את עומס הקור כדי 5 עד 7 מעלות. צירופן של טמפרטורת אוויר נמוכה, לחות יחסית גבוהה ורוח עזה – הוא הגרוע ביותר מבחינת עומס הקור.

סיכוני בריאות

חשיפה לאקלים קר עלולה להוות סיכון בריאות לאדם, שאינו מוגן היטב, בדרך כלל יפגעו אזורים חשופים – כמו קצות האצבעות, האוזניים, האף וכד'. שלושה סוגים בפגיעות הקור: פגיעות קור שטחיות; קפיאה; הרעלות.

א. פגיעות קור שטחיות

1) **אבעבועות קור.** נגרמות מחשיפה לסירוגין או מחשיפה מתמשכת לטמפרטורה שמעל נקודת הקפאון, אפילו 15 מעלות צלסיוס – בצירוף לחות גבוהה. הן מופיעות על אצבעות הידיים או כפות הרגליים כנפיחות מוגבלת – חמה, ארומה ומגרדת. תופעה זו עשויה להיעלם תוך ימים אחדים, אך לעתים קרובות היא מותירה אחריה דלקת, בלתי כואבת, שצבעה אדום־כחה או סגול. כמו כן עלולה להתפתח שלפוחית כואבת, המכילה נוזל.

מצב זה נגרם, ככל הנראה, כתוצאה מרגישות מופרזת לקור. כדי להימנע מכך, יש להקפיד על הגנה נאותה של אצבעות הידיים והרגליים – בעזרת כפפות מבודדות וגרביים יבשים.

2) **"רגלי חפירות".** נגרמות כתוצאה מחשיפה ממושכת לקור ולרטיבות, גם בתנאי טמפרטורה גבוהה מנקודת הקפאון. הפגיעות האופייניות הן, בדרך כלל, ברגליים – שהרי נעליים מועדות לחדירת מים, קור ורטיבות. מסימני הפגיעה: אצבעות הרגליים מתקשות, התחושה נעלמת ומופיעות בהן כאבים. הרגליים עלולות להתנפח ולהציק בשעת הליכה. צבע העור אדום או חיוור.

כדי להימנע מפגיעה זו, יש להקפיד על שמירת רגליים חמות ויבשות, על היגיינה שלה רגל ועל החלפת גרביים מדי פעם. כמו כן יש להימנע מחוסר תנועה ממושך שלה רגל; והפעלתה תמריץ את זרימת הדם ותמנע את קפיאתה.

3) **קפיאת איברים.** תוצאת בידוד בלתי־מספיק והפרעות למחזור הדם, בתנאים של קור מתחת לנקודת הקפאון. לרוב נפגעים הידיים, הרגליים, הפנים והאוזניים. מסימני הפגיעה: חיוורון, כחלון־קצוות, הפרעות בתחושה, תחושת נימול, כאב עז במגע.

כדי להימנע מכל אלה יש להניע מדי פעם איברים המיועדים לקפייאה (אצבעות ידיים ורגליים, שפתיים וכו'). בטמפרטורות נמוכות אין לגעת בעור חשוף במתכת.

4) **כוויות קור.** מופיעות בעיקר בפנים, לאחר שהייה ממושכת בשלג. אפשר להגן על הפנים באמצעות משחה, או כיסוי חלק נרחב משטחם באמצעות מטפחת.

5) **עיוורון שלג.** סימניו – כאב ואודם בעיניים. מניעה מוחלטת תושג על ידי הרכבת משקפי־מגן כהים, או אילתור מסיכת בד, שבה פתחים צרים לראייה (ראה איור).

ב. תת־חום (היפותרמיה)

תוצאה של איבוד־חום, מעבר לקצב ייצורו בגוף, והוא עלול לגרום מוות – אם לא אותר בעוד מועד.

סימניו הראשונים של תת־חום הם:
- תחושת קור עז.
- שתן רב – כתוצאה מחילוף חומרים מואץ.
- צמרמורת ממושכת – מנגנון פיסיולוגי, שנועד לייצור חום, אך הוא מתיש ואיננו יעיל. סימנים אלה הם אות לכך, שעליך למהר ולחמם את גופך – על ידי פעילות גופנית נמרצת (ריצה, קפיצה, הנעת־אברים), שתיית נוזל חם, כניסה למחסה ושהייה ליד מקור־חום (מדורה).

מסימני הפגיעה: רעידה, חיוורון, "פני מסכה", מבט זגוגי, אדישות, עור קר ודיכוי נשימה. כדי להימנע ממצב מסוכן זה יש להקפיד על מציאת מסתור מוגן מפני רוח, גשם ושלג – וכן להקפיד על לבוש נאות.

ג. הרעלות

1) יש להיזהר מאש גלויה, הבוערת בתוך חלל סגור – בעיקר אם חומר הבעירה הוא נפט – מחשש הרעלה בחד־תחמוצת הפחמן (CO) העלולה להביא מוות. בהרעלה זו מאבד האדם את הכרתו, מבלי שהופיעו סימנים חיצוניים בגופו – מלבד סומק בפנים.

2) יש להקפיד על סימון מיכלים, המכילים נוזל נגד קפיאה (Antifreeze). נוזל זה (אתילן גליקול) רעיל ביותר, והוא עלול לגרום מוות. לפיכך, אין לשתות מים ממצנני־מכוניות (רדיאטורים) באזורים קרים בכל ימות השנה – ובכל אזורי הארץ בתקופת החורף.

מוסכים ★★★★★

מוסך יכול להיות גם משהו יפה

מוסך. אצל רבים הוא מתקשר במשהו לא נקי במיוחד, בידיים מגורזות, בבגדי עבודה אכולי כתמים וצבע. אך מסתבר שאפשר גם אחרת. היום – אין סיבה שמוסך ייראה פחות טוב מכל בית־עסק המעניק שירותים ללקוחות. אין סיבה שמוסך יהיה פחות אמין מכל בעל עסק אחר שהלקוחות סומכים על שיקוליו המקצועיים.

ואמנם – המשימה שנטלה על עצמה המועצה לישראל יפה, בשיתוף עם איגוד המוסכים, איגוד יבואני הרכב ומשרד התחבורה, הוכיחה עצמה. 100 מוסכים נטלו השנה חלק בתחרות מטעם המועצה לישראל יפה, מחציתם (52) הגיעו לשלב הסופי של התחרות. הקריטריונים בתחרות היו: חזות חיצונית ופנימית, ציוד ואמצעי בדיקה, אירגון וניהול המוסך, שירותים לעובד וללקוח, בטיחות, נקיון, אחזקה ושילוט.

המוסכים המצטיינים זכו לדרגות ניקוד בצורת כוכבים. כל המרבה – הרי זה משובח. 24 מהם זכו בשלושה כוכבי יופי; 19 בארבעה ואילו תשעה סיימו את הבדיקות והביקורות בציון הגבוה – 5 כוכבים.

ארבעת המוסכים המצטיינים זכו גם ב"דגל היופי", ואלו הם:
★ "שרודר" מבני־ברק;
★ "וזה" מרחובות;
★ "כל־חן" מירושלים;
★ "קפיצי מיה" מבאר־שבע.

דגל היופי: מוסך "קפיצי מיה"

מוסך "קפיצי מיה" הוקם ב־1959 באיזור התעשייה הישן בבאר־שבע בידי אפשטיין. חלומם של ארבעת בניו היה לבנות מוסך משלהם, מודרני, מרווח ושופע חן ונוי. חלמו – ומימשו. "משתלם לשמור על מוסך יפה", אומרים האפשטיינים, והם יודעים מה שהם אומרים. מוסך "קפיצי מיה" הפך מקור לקינאה למוסכים סמוכים, העושים אף הם כמיטב יכולתם כדי לעמוד בתחרות עם המוסך המהודר. מי שיוצא נישכר מ"מלחמת מוסכים" זו הוא, כמובן, הלקוח.

חלום הבנים לבית אפשטיין התגשם ב"קפיצי מיה".

דגל היופי: מוסך "שרודר"

המוסך שבבני־ברק נבנה לפני כשנה ונחשב למודרני ולחדיש. לא בכדי מתארים אותו עובדיו כ"בית מרקחת". מדי יום מטפלים 120 עובדיו בכ־150 מכוניות, ואין במקום הרגשה של צפיפות. התפיסה המנחה את מנהלי המוסך היא: נקיון הרכב – קודם לטיפול בו". ואמנם, מי שיגיע למוסך "שרודר", יחשוב שנקלע ל"לובי" של בית־מלון. המוסך משופע בצמחיה, יש בו חדרי קבלה והמתנה, מזנון ושירותים. הוא משתרע על פני 40 דונם ויש בו מתקנים לרווחתו של העובד.

מחסן הכלים אצל "שרודר". כמו בבית־מרקחת.

דגל היופי: מוסך "כל חן"

המוסך, המשתרע על פני שטח של 11 דונאם באזור התעשייה "עטרות" בירושלים, נבנה לפני כשלוש שנים לפי סטאנדרטים אירופיים. אפשר לראות בו קרמיקה חומה, עציצים, עובדים בחלוקים לבנים ומעל לכל – כן, זה חשוב חשוב – צמחייה, עליה גאה מנהל המוסך משה אשכנזי. "יופיו ונקיונו של המוסך – מקנים ללקוחותינו תחושה של אמינות ולעובדינו – תחושה של גאווה", אומר אשכנזי, המשבח גם את יחסי העובדים במפעלו – "וכל זה תודות ליפי המקום".

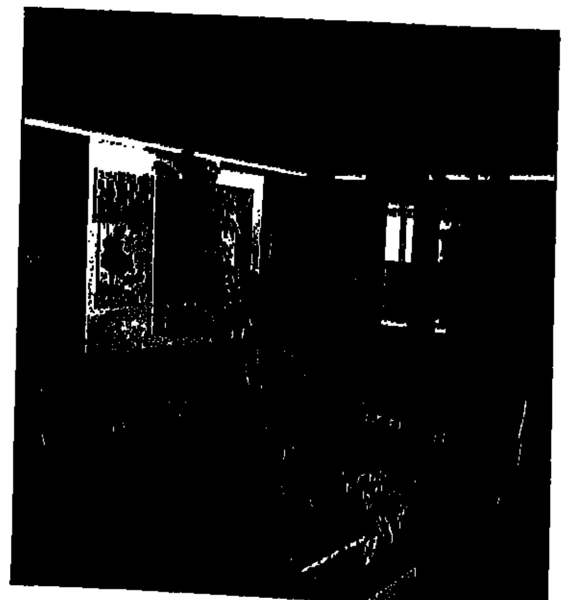

ב"כל־חן" עומדים בסטאנדרטים האירופים.

אצל "וזה" הכל מתחיל ונגמר ביופי של ארץ־ישראל.

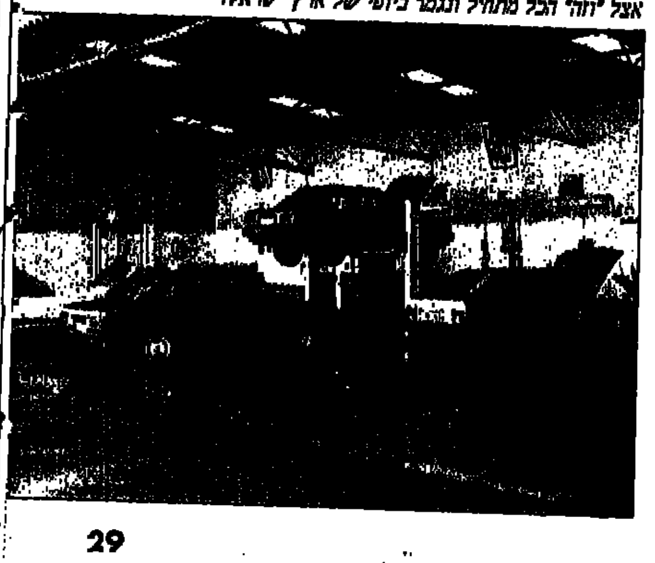

דגל היופי: מוסך "וזה"

יעקב וזה, קיבוצניק בן 41 מרמת־השופט, הוא כיום בעליו של "מוסך וזה" מרחובות. אהבתו לטבע ולנוף, שבא מן הקיבוץ, הועתקה גם לבית העסק שלו והוא מיישם את כל אלה במוסכו, שאותו בנה במשך ארבע שנים. "העובדה שהשקעתי בעצמי ממרצי ומכוחי בהקמת מקור פרנסתי, גורמת לכך שאתמיד בדאגה גם ליפי המקום וטיב השירות", אומר יעקב, איש ארץ־ישראל היפה, המנהל את המוסך זה 10 שנים ועוד לא הרים ידיים.

ח ו " ל

שלי שבדרון, בכרם בו התנסתה בבציר של ענבי השמפניה.

אחד היקבים המפורסמים ביותר, Moet·et·Chandon.

בציר הענבים לשמפניה. חוויה.

אחד מבקבוקי Jeeper. משהו.

שלי שבדרון סיפרה לי רשמי ביקור באיזור Champagne, אותם צברה בתקופת בציר הענבים המשמשים לייצור השמפניה, הנקראית על־שם האיזור. היא השתכרה מאשר ראו עיניה. עונת הבציר נמשכת רק שבועיים, בתחילת הסתיו. אז נבצרים כל כרמי חבל שמפן, שם גדלים שלושה סוגי ענבים: פינו־נואר, פינו־מוניה ושרדונה. זן השרדונה הגיע גם לארצנו ואף מתכננים ייצור שמפניה ממנו ברמת הגולן. מזן זה נעשות השמפניות המכונות בלאן־דה־בלאן, זאת אומרת שמפניה לבנה, שנעשתה מענבים לבנים. השמפניה הנעשית מענבי פינו־נואר נקראית בלאן־דה־נואר, כלומר שמפניה לבנה שנעשתה מענבים שחורים.

בעונת הבציר בשמפן נושבות רוחות קרות, יורדים גשמים עזים והבוץ מאפיין את מלאכת הבציר, בה השתתפה שלי שבדרון בפועל, נעולה מגפיים, מדשדשת בבוץ בין שורות הגפנים. בצרו את ענבי יקב בשם Jeeper וקבוצת הבוצרים מנתה כ-80 איש, פועלי־בציר צרפתים שנודדים יחדיו על פני צרפת בתקופת הבציר הנמשכת כמה חודשים, מן הדרום לצפון, בעקבות הבשלת הענבים. רובם חוזרים שנה אחר שנה לאותם כרמים. באחוזת ז'יפר יש 400 דונם כרמים, ובמרכזם מכלול בניינים המכילים את מגוריו של בעלי היקב, היקב עצמו, המחסנים, המוסכים לכלי העבודה ומגורי הפועלים.

שעות העבודה בבציר שונות משלנו. אצלנו, בגלל החום, משכימים עם הנץ החמה ומשתדלים לסיים את העבודה עוד לפני הצהריים. שם עובדים מ-8.30 ועד 12.00, ומ-14.00 עד 17.30. בצהריים, שעתיים קודש לארוחת הצהרים: כמויות אדירות של באגטים, גבינות, נודי־בשר ושאר ירקות. שמפניה שותים רק בסעודת הנעילה של הבציר, המלווה בחינגת־שימחה, ריקודים וכמובן, שתה כדת וכדין. למחרת נוסעים הבוצרים למקום עבודה חדש. אווירת הבציר היא אווירת שימחה והתרוממות הרוח, הבוצרים שרים ומתלוצצים בשעת הבציר ובשעות המנוחה, אך ההקפדה על טיב הענבים היא בראש מעייני היצרנים. הפועלים היודעים זאת, דואגים לנקות את הענבים מענפים, מעלים, מגרגרים רקובים ושאר פסולת, כך שהתירוש יהיה זך, צלול ונקי.
שלי התרשמה מאד מחידושי הטכניקה ביקב זה. וכיקב אחר, מן הגדולים והמפורסמים ביותר בעולם בין יצרני השמפניה, Moet·et·Chandon, ההתרשמות היתה מן השילוב הנפלא של ישן וחדש: מיבנים, מרתפים וחביות עתיקי־יומין, יחד עם שורות ארוכות של מיכלי נירוסטה מבריקים וחדשים. נראה כי האיזון בין השמרנות לחדשנות, בין מסורת לפתיחות לחידושים – גם זה מסודות השמפניה המעולה, דוגמת מואט־א־שנדון.

ישראל עשהאל

קשר התשר חובק עולם

טיפ, בעברית תשר. שיטה משלימה לשכרו של נותן שירות. מלצרים, נערי מעליה, שוערים, ספרים, נהגי מוניות, מדריכים במוזיאונים, נערים שליחים, רקדניות בטן ומי־לא. יש טיולים מאורגנים מן הארץ, בהם אוספים מראש את הטיפים המשוערים למדריכים ושירותים בארץ היעד. בכל טיול בחו"ל, בכל ארץ ובכל לשון, מגיע הרגע בו אומרים או רומזים שהגיע זמן לתת. כמהז אין כללים בינלאומיים. יש ארצות בהן נוהלי הטיפ משתנים מדרום הארץ לצפונה. תשר בכרך אינו דומה לתשר בערי השדה. הכללים נלמדים, בדרך כלל, מהנסיון. וממה שרואים סביב. לדוגמה, איזה שטר תוקעים בין שריה של רקדנית בטן שנהנית מעינטויה.
אלופי הטיפים הם האמריקנים. ההערכה היא שמדי יום מטופטפים 19 מיליון דולר למחלקי עיתונים, מחני מכוניות, מנקי בריכות, משמידי חרקים, סבלים, נושאי מקלות גולף, שומרים, פועלי נקיון, מחזגים, שמרטפים ואחרים. שם קיים גם איגוד בשם Tippers International, 25,000 חברים, הנאבק בשיטת הטיפ. אחרים חוששים שביטולו יוריד את רמת השירות. אנשי האנטי־טיפ אומרים ש"תעודת הוקרה והערכה לשירות" יעילה יותר. נותני השירות אינם מתלהבים מהטיפ ה"אידיאולוגי".

בתחילת המאה הצליחו אנשי האנטי־טיפ להוציא את הטיפ מחוץ לחוק ב-7 מדינות בארה"ב. מאוחר יותר התברר שחוקי האנטי־טיפ מנוגדים לחוקה וכל מקבל שירות כטוב בעיניו יעשה. לעומת זה, בברית המועצות ניצבים שלטים המכריזים: "אל תתן טיפ, על תעליב את חברך". אבל מי שכבר ביקר שם יודע לספר כי חפיסת סיגריות מתקבלת בשמחה, בלי עלבון. כך גם בשאר מדינות מזרח־אירופה. אשר למערב־אירופה ולאסיה, כמעט בכל מקום הולכת ומונהגת שיטה גלויה (כלולה גם בחשבון של כרטיסי אשראי), של דמי שירות הנכללים בתשלום הסופי. במקומות אחרים, דוגמת הונג־קונג, אוסטריה, איטליה, פורטוגל, ספרד ואצלנו, נהוג עדיין ברוב המקרים להשאיר על השולחן או לתקוע בכיסו של נותן השירות, 10–15 אחוז תשר.
לא כך ביפן. הטיפ פסול ומאוס. במלונות, במסעדות ובבארים, מצורפים לחשבון דמי השירות, 10–20 אחוז. לסבלים יש תעריף רשמי עבור כל תיק וחבילה, 300 ין, שהם כשני דולרים. תשר נחשב כשוחד. גם בסין, יעד תיירות עולמי מתפתח, אין מעוררים טיפים וגם "מוכרות" מתקבלות כמחוות־תודה רק במקרה של שירות יוצא דופן. ארצות אחרות בהן כלל לא מקובל התשר הן איסלנד, אלבניה, זימבאבווה, ומכיה, טהיטי, טונגה, ניגריה, ניו־זילנד וסמואה המערבית.

ואם אתה שוהה במקום זר ומתלבט? העף מבט וראה כיצד נוהגים המקומיים.

בועז קוסטר